GOVERNMENT ORIENTAL MANUSCRIPT LIBRARY
INDEXING FOR TELUGU MANUSCRIPT

Sl.	Particulars	Details
1	Language	TELUGU
2	Material	Paper Mss.
3	Bundle Number	TEL B 0601
4	Work Number	D 2601
5	Page No (From... To)	1 to 81
6	Name of the Work	KASIYATRA CARITRA
7	Subject	KASI

కాశీయాత్ర చరిత్ర

౧౮౩౦ సంవత్సరం మే నెల ౧౮ తేది కుజవారం రాత్రి
౧ ఘంటలకు చెన్నపట్టణం వదిలి ప్రయాణమయి మా
ధవరం అనే గ్రామంలో రాత్రి నిలిచినాను - మా
వరం తండయారుపేటలో వుండేవారి తోటకు వచ్చా
ఘడియల దూరం కోసురు భూమి వలె ధుళ్ళి వుంది
వుదక సమృద్ధి కలదు ద్రావిడ వైష్ణవులు ఆ పురంలో
పి మాదల క్షీణం చేదు సమిధ యివగ వ్యాపారంలో
అప్పుకుని జీవనం చేశేవారు దొరతనం వు పుకయ్యి
వున్నది ఆవు పాలు కొలవకు వారధి కట్టి వున్నది దా
టిరావలెన్నది —

౨౦ తేది వుదయాన మాధవరం వదిలి పొన్నేరి పాలవా
యుసత్రం [illegible] త్రం
చేశినాను - అక్కడ తటాకం వున్నది త్రం ఖైలప్రవు
న్నది అంగళ్ళు కద్దు మాధవరానికి ౧౨ ఘడియల
దూరం — పసరాళ్లమయిన బండిబాట ఆరా
త్రి పెద్దపాళెం చేశినాను - దొరతనం కొరకు చేరు దా

కాశీ యాత్ర చరిత్ర

ఉపలశి నది దగ్గర దగ్గర గ్రామాలున్నవి భాటు సరాళం పెద్ద పాళెం లో శక్తి రూపకంగా పరమాత్ముడు తామస ఆరాధనను అంగీకరించి లోకుల యిష్టసిద్ధి చేస్తూ వున్నాడు - ఆ రత్నానదీ తీరం వాసయోగ్యం. బ్రాహ్మణ అగ్రహారం పలపల్లాడ యిండ్లు శివాలయం వున్నది ఆ శక్తి స్థలం జాడగా భూమిలో వుద్భవించి వున్నది శక్తి ఆలయం బహు చిన్నది శూద్ర పూజ యీ స్థలం పై సత్రాని రెండు ఆమడ దూరం —

—21 తేది పగలు ఆ పెద్ద పాళెం లో వుండి రాత్రి తిరువళ్లూరు చేరినాము - దోవలో కొరత యేరు మళ్లీ దాటు ఉపలశి నదికి వసారాళం మంచి బండిబాటు వెంగవి అనే గ్రామం వద్ద దోవలో సత్రం వున్నది తిరువళ్లూరు విష్ణుస్థలం తీర్థ ప్రాబల్యం తీర్థం పేరు హృత్తాపనాశని తీర్థం లో ప్రార్థనా ఘ్న జల్లం వేయడం సాత్వీక మూర్తి మహా ప్రాయశ్చిత్తాల లో ష్టైతిరే తిగా యీ తీర్థం స్నానం యుక్తి వున్నది పేట సత్రం సమస్త వస్తువులు దొరుకును యీ స్థలం పయిపాకానికి రెండున్నర ఆమడ యిక్కడ 22 తేది మధ్యాహ్నం వరకు వున్నాను —

—22 తేది రాత్రి రామంజేరి మాగాణంగా తనకేప్మ సత్రం చేరినాము — 2 ఆమడ దూరం నదిదాటు ఉపలక్ష్మి దిరా మంజేరి వద్ద దారి రాతిగెట్టు మిగతా భాటు సరాళంస

కాశీయాత్రచరిత్ర —

త్రం బొమ్మకంటి శంకరయ్య కట్టినాడు ఫేటు పరాశం
ఘ్నా వుపపన్ను లు అగ్రహారం వున్నది యిది మొదలుగా
తూవేయి నగరం వారిశ్లేషుగుంట వుదకం బాగావున్నది
— ఇది బుగ్గ. గుడి భోజనానికి పగులు చేరినాను దాపు పరా
శం దూరం ౧౪ ఆమడవున్న ప్రదేశం కాశ్వీతంగా మూ
డు ధారలు గంగా యమునా సరస్వతీ అనిపించుకుని గుడి
కింద ప్రవించినది లోపడుతున్నది కాశీగుడి లాంటి నగా
ముగార్లులకు పేరువుంచి వున్నారు — సమీపాన వూరు
యింద్లులేవు పదాథాలు దూరాన నించి తెప్పించుకుని గుడి
కి సమీపపర్తి గా వుండే తోపులో వంటవేసుకుని భోజ
నం చేసుకోవలశినదిరమనియ్యే ప్రదేశం వుదకవసతి అ
రణ్య నదీతీరం యీరాత్రి నగిరవమార్గేణగా వుత్తూ
రు చేరినాను ౧౪ ఆమడ దూరం నగిర వద్ద కనుమ దాటవ
లశినది కనుమ రాతిగొట్టిరప్పుడియుల దూరం దాటప్ర
యాస అవతల సరాశము యిన దావు నగిరి పేరున్నదిశం పక
లవస్తువులు మహాపురులకు కావలశినది దొరుకును
యీ నగిరిలో వెంకటపతి నాయుడి కొమారుడు గొప్ప సత్రం
కట్టుమరియత్నం చేస్తూవున్నాడు — వుత్తూరిలో మునియప్ప
శెట్టి సత్రం వున్నది యిప్పుడు వచ్చిన బ్రాహ్మల్లు గోసాయీలకు బైరా
గులకు సదావర్తి యిచ్చేటట్టు నిశ్చయము యివున్నవి మంచిచేవారు

కాశీయాత్ర చరిత్ర —

ధారలకు ముఖసోపానాలు కట్టివున్నారు చిన్నపేటస్థలం కావలసినసామానులుదొరుకును బ్రాహ్మలయిండ్లు వున్న విమంచినీళ్ల గుంట వున్నది రమణీయమైన ప్రదేశముయ్యా కొండయు—

— 28ది అంజాలమ్మ కనుమ దాటి వడమాలపేట సత్రం ప్రవేశించినాను ఆమడ దూరం కనుమ రాతిగొట్టు అయినాదాపడం నిండా ప్రయాసకాదు — ఆకనములో అంజాలమ్మ అనే శక్తి ప్రతిమను వుంచివున్నది పందిరివేశివున్నారు పరమాత్మ చైతన్యం ఆప్రతిమయందు ప్రతిష్ఠించి ప్రార్థించినవారి యిష్టసిద్ధిని చేస్తూవున్నది భాటసరాళం యీసత్రం కొల్లా పెద్దసామిశెట్టి కట్టించినాడు సత్రం విశాలంగా వున్నది బ్రాహ్మలు మాత్రం సదావర్తియిస్తున్నారు పేటబస్తీ అయినది కోమట్లయిండ్లు నానావి స్త్రాందుకవారు విరాళం వేసుకుని వచ్చిన వచ్చిన గోసాయీలకు బయిరాగులకు సదావర్తి యిస్తున్నారు పదావిరా సత్రానికి యుశస్సు తగిగివున్నది కనకమ్మ సత్రం మొదలి యీవర్లు కావేటి నగరం వారి రాజ్యం యీరాత్రి అలమేలుమంగాపురం మార్గంగా దిగువ తిరుపతి చేరినాను ఆమడ దూరం దోవలో సువర్ణముఖి దాటవలెనదిచెరువు కట్టమీద కొంత దూరం భాటనడవవ

కాశీయాత్రచరిత్ర —

లక్ష్మినది - పరాశరము యని భావము దోచలేకొన్ని బత్తే అయిన
పూ. క్ష్ణ వృత్తి - - - -

౨౩ది ఆదివారం ౨౪ది సోమవారం ౨౫ది మంగళవారం ౨౬ది
బుధవారం ౨౭ది గురువారం ౨౮ది శుక్రవారం ౨౯ది శనివారం
౩౦ది ఆదివారం యీ ౮ దినములు దిగువ తిరుపతిలో వున్నాను -
౨౬ది బుధవారం కొండ యెక్కి దిగినాను ౨౭ది గురువారం క
పిలతీర్థంలో సమారాధన చేసినాను - ౩౦ది ఆదివారం ప
గలు ౩ ఘంటలకు తిరుపతి వదిలి కరకంబాడి కి పోయినాము -
దిగువ తిరుపతిలో గోవిందరాజుల గుడి కోదండరామస్వా
మి గుడి కి సర్కారు కట్టు ఏమి లేదు గోవిందరాజు
ల గుడి ఆచార్యపురుషుల ఆధీనంలో వున్నది సర్కారు
విచారణ కద్దు బ్రాహ్మలు త్రిమతస్థులుగా ౧౦౦ యిండ్లు
కద్దు గురునాథశెట్టి అన్నసత్రం బ్రాహ్మర్థులకు వుంచివు
న్నాడు మునిరుపిళ్లగారు మంచి చిన్నవాండ్లను పోగ్గుం
చేసి పాఠశాల వుంచి వేదాధ్యయనం చెప్పిస్తూ వున్నా
డు వందూలాల పెయి దక్షిన ముగ్గురు పు జాస్తిష్టులు గోసా
యీలు వగైరాలకు సదావర్తి యిప్పిస్తూ వున్నారు —
రెండు మూడు గ్రామాను జమీందాలని నామక రణం చే
శి అన్నవైష్ణవులు ప్రసాదం చినంకయ్యగుతూ వున్నది
భాగవతారు సకల పదార్థాలు దొరుకును నలసకలవిధము
లయిన పనివాండ్లు కలరు పంగులూరు గురునాథశెట్టి

కాశీయాత్రచరిత్ర -

వగయిరా కొండరం సామాను కొర్లు వున్నారు షహరు స్థ
లం అనిపించుకుంటూ వున్నది - కోతుల వుపద్రవం క
లిగివున్నది పాపానాశనం అనే తీర్ధ వుదకం వుపయోగి
స్తున్నది గాని వేరే వేరు రెండు ఘడియల దూరంలో కపి
ల తీర్ధం వున్నది యిది బహు రమణీయమైన ప్రదేశం. గం
గాధార సదా పడుతూ కింద పటాకవలెగా గంగ నిలి
చి వున్నది మువ్వాడి శాలమయిన మండపం కట్టివున్నది బ్రా
హ్మణ సమారాధనకు అతి యోగ్యంగా వున్నది యీ
మట్టున కొన్ని దేవస్థలాలలో చందూలాలా ధర్మా యని
దాగా జరుగుతున్నది గాలి కాలిం గన్ను కొండమీ
ద వకప గులు వున్నాను దిగువ తిరుపతి నుంచి కొండ
మీద స్వామి వుండే ప్రదేశం ౧౪ అము ద గాలి గో
పురం వర్కు మెట్లు దిగుడు బహు కష్టం అవ
ల కొంత ప్రదేశం సమభూమిగా వుంచున్నది మెట్లె
క్కడం దిగడం కలిగినా గాలి గోపురం వర్కు కలి
గినంత ప్రయాసకాదు - దారిలో నిలవడానికి
అనేక మంటపాలు వదకె వసతి కలిగివున్నది గాలి
గోపురం వద్ద వకె బయిరాగి మఠం విగ్రహాలను
ఆరాధిస్తూ వచ్చినవారికి మజ్జిగ వెలదల యిన
ది యిచ్చి ఆదరిస్తూ వున్నాడు రెండు గువ తిరుపతి
స్వామి కిక్కెళ్ళబడి అనేక బ్రాహ్మణులవల్ల సంఘటన

కాశీయాత్ర చరిత్ర -

ప్రతిసంవత్సరము లక్షల యాత్రికులు వస్తూవున్నవి యేస
ప్పాళ్ళం యెగువ జరిపించడానికి సర్కారుకు రాక యిప్పే
వలెనే వున్నది యిక్కడ పరమాత్ముడు సంపూర్ణ తేజస్సం
తో ప్రతిఫలించి లోకుల పాపాన్ని వారి చిత్తం శుద్ధం దా
హరించి యిష్టసిద్ధి చేస్తూవున్నాడు - వుండేవున్నవారల
మూర్తి ప్రతిమ దివ్యమంగళవిగ్రహంగా వున్నది దేవతా
లోకేశ దేవతులకు సమానము యినవారో గతకాలంలో
ఆ మూర్తిని ఆరాధించినట్లు తెలుస్తూవున్నది యిక్కడ గోసా
యి బియిరాగులకు గురుపీఠంగా వుండే మహాంతుమఠం
వకటి అతివిశాలంగా కట్టివున్నది ఆ మహాంతుకు శిష్యు
జీన విస్తారం కలదు యిండ్లు సంకుచితం చైత్రమాసం మొ
దలు జ్యేష్ఠమాసం వరకు వుండే కాలము మందు వల్లని ఘూరి
కొట్టుతున్నది ఆదిశేషతల్పం చికొండమీద వుండేవాన్నికినిందాకా
గ ప్రదము వుతున్నది కోతుల వుపద్రవం విస్తారం ఆ దివినందు
లు నిరూపద్రవంగా మనుష్యుల మధ్య సంచరిస్తూవుం
టున్నవి ఘూనికాలంలో మనుష్యులు యిండా కొండమీద
వుండడం వేడుకొండకింద ఆర తిరుపావడ్డింగాపా
యిల యిన్ని విడిచి దక్షిణాసమేతంగా ప్రసాదం వినియో
గం చేయుడము యినది —

కింది ఆదివారం నాత్రి కరకంబాడి సేరినాను దిగువ
తిరుపతికి ఆమడ దూరానికి కొంచెం తక్కువగా వున్న

కాళీంయాత్ర చరిత్ర -

ది యిది పాళెగాడి ప్రారు తిరుపతి వగ్గైం ప్రాఙ్ఞకావతి
తిగాను యీ కరకరంబాడి దినిమావేశిన కొన్నిగ్రామా
లు ఆపాళెగాడికి కుంపిణీవారు జాగీగా నడిపిస్తు
వున్నారు ప్రారు వపతి అయినది కాదు అయినా అవత
ల కత్తిన మయిన అడివి గ్రమక విధి తేకది గ.వలశిన మ
జిలీ అయినది పోష్టు ఆఫీసు యిక్కడ వున్నది యిధూ
చితంగా సావూనులు వుసాప్పరులకు దొరుకుతు
న్నవి యిక్కడ వుసాప్పరు ఖానాకట్టు వున్నది
3 గదిపగులు కష్టం లుల్లు వుండు రాత్రి రెండు ప్పం
టుల్లు బయిలుదేరితె ప్పుగుంట చేరినాను జోవమిక్కి
అరణ్యమధ్యం లోవుండి వున్నది దొంగల జోష్టుమికి
లి కద్ధరాతి గొట్టు మార్గం మధ్య పాళెగాండ్ల
ప్రాఙ్ఞమారుం దూరు త్రిష్ణపురం జోవలోచ
ట వలశినది వీరిసవారీ యుంలేక మాతుబరులు నిర్భ
యుంగా యీ అడివిదాటి వేరు కలకటరుల్లు యీ
అడివి వాటు నిర్భయుంచె యిప్ప టార్లు చాపకాను
దా వున్నది మామందూరికి యీవల ఘటడియల దూ
రం పోబాలపల్లె అనే ప్రారు వున్నది అది మెదలుక
డప జిల్లా సరహద్దు యీ బాలపల్లె భూమి నెళ్లూ
బహు శోగ్రదమయినది యిక్కడ రెండు వుయాడస్థ

కాశీ యాత్రా చరిత్ర –

నదులు వంకలు కాలువలు దాటవలెను కనుమ వకటి దాట
వలెను బాట ఇసుక రాతి గొట్లు యెక్కుడు దిగుడుగా
వుంటున్నది బహు దట్టమయిన వెదురు అడివి యిరు
కెట్లగుంటూరి నుంచి నీళ్లకు వెళ్లు వకటి వున్నది కరం
డు బ్రాహ్మణ యిండ్లు కలవు పేట స్థళం కావలసిన సా
మానులు దొరుకును చాల పల్లెలు దట్టడ పక్కల్లు
రు అడివి కొట్టించి బాట వెడల్పు చేసి అక్కడక్కడ శాఖా
లు వుంచివున్నాడు కెట్లగుంట వేరేవర్లు బాట రాతి
గొట్లుగానున్న అడివిగానున్న వుంటున్నది కరకరం
బాడీసుంచి ఆపాపె గాండ్లను వుంచితనం చేసియు
రుపైయింటికి తుపాకేవాండ్లను కెట్లగుంటదాకా
తెచ్చినాను చాల పల్లెలో ముసాఫరు కానా వున్నది
యీదినం పగులు 3 ఘంటలు బయలుదేరి సాయం
త్రం 2 ఘంటలకు ఆమడ దూరంలో వుండేకో
డూరు వద్ద వుండే సత్రం అగ్రహారం చేరినాము. కో
డూరు బస్తీ పేట స్థళం ముసాఫరుల ఖానా వున్న
ది బ్రాహ్మణ యిండ్లు లేవు పయి అగ్రహారంలో
యేమినా దొరకదు అంగళ్లు లేవు బ్రాహ్మలు కాం.
ములుకారు గది జూనం 4 ఘంటల్లు బయలువెళ్లి
ఆమడ దూరంలో వుండే ఫారం బాడు 3 ఘంటలు

కాశీయాత్రచరిత్ర

ఈ షేరినాను యిక్కడవలెనె సాఫరుఖానా వున్నది
పేయస్థలం అన్నపానముల్ని కొరుకును ఖాయభాగానే వు
న్న చిలువల్లె గుంటనుంచి కోడూరికి రెండుమార్గాలు వ
కటి అడివిలో దండుఖాయ వకటి పల్లెలమీదకాని
ఖాయ యీకాని ఖాయలోను సవారీలు రావచ్చును అడి
వి భయం కోడూరి మొదలు ఇవతల భూమి తెరపగా
దగ్గర దగ్గర గ్రామాలు పయిరు పొలం వుదకవసతి
యివి మెండలయినవి బాటలో కోడూరి మొదలు తిరిగి
వున్నది యిక్కడవలెనె నాచింతపెల్లికలవు చాలపల్లె
వద్ద వుండే కొండవాగున తీర్ధనాబోయి ఇవతగ
రావాగినందున వకబోయి వతనావడివాడు జ్వరంత
గిలితా యిలాపడ్డం చున సమీపవతుగా వుండే వూ
రం బాడిలోను ధ్వాసస్థం నిలిచినాను యీచాలపల్లెవ
ద్ద వుండే వాగువద్ద రాతిగొట్లు కనమువున్నదివాయి
వద్ద అనివాసము రాత్రిపాదం వున్నది అక్కడినుంచి
పడమర దేశస్తులు కొండయెక్కి వారు
యీదినం 3 ఘంటలు బయిలుదేరి షడియప్రా
ద్దు వుండగా పల్లంపేట వేరినాను కడపకు దూ
రం మునుసాఫరుఖానా వున్నది పేయస్థలం బ్రాహ్మణయిం
డ్లుకలవు
ఎదిఝామువేంకోనే 3 ఘంటలు బయిలుదేరి ఆమడ
దూరంలో వుండే నందలూరు వేరినాను ఖాయబాగా

కాశీయాత్ర చరిత్ర —

ఉన్నది వూరి వద్ద చెయ్యేరు అనేవది వున్నది నది ఘడియెడు దూ
రం వెడల్పు కద్దు నదికి యిరుపక్కలా గుళ్లు వున్నవి యిది పుణ్యక్షే
త్రమని చెప్పుతారు పరశురాముని మాతృహత్యా నివర్తి అయి
నస్థళం అక్కడికి రెండు ఘడియల దూరంలో మాతృరాలి నంచు
న పాత్రిరాలనే పేరుకలిగిన మహాస్థళం అగ్రహారం కలిగివున్న
ది వూరు తురకలమయం మున్సాఫ్దరు ఖానా వున్నది పేటస్థ
ళం సకల వస్తువులు దొరుకును వసతి అయిన బ్రాహ్మణయిం
డ్లు వున్నవి యిక్కడ యీ దినమంతా వున్నాను —
3 ది వేకోల్లవ రెండు ఘుంటల్లా బయిలుదేరి వుదయము యినాల్గుం
టల్లా రెండు ఆమడ దూరంలో వుండే భాకరాపేట చేరినాను
దోవ మంచిదయినా రాతిగొప్పు కొండదారగా భారం పోతున్న
ది పొడిచెట్లు వెంబడి పిట్టు అనే గ్రామం దోవలో వున్నది భారి
చెరువు కొండలే నాలుగు పక్కలా పెరిగివున్నది చెరువు
కట్టు విశాలద బాటు యీ వెంబడి మిట్టలో నవంపుకు బా
గు అయినదేవస్థళాలు వున్నవి మున్సాఫ్దరు ఖానా కట్టివు
న్నది బస్తీ గ్రామం యీ భాకరాపేట పేటస్థళం సకలసా
మానులు దొరుకును యెక్కడమూపినా రాతిమయం
వసతి అయిన బ్రాహ్మణ యిండ్లు లేవు యీ దినం 3 ఘం
టల్లా ప్రయాణము యిపాయింతరం 2 ఘంటల్లా కే
డప చేరినాను భాకరకొండలు కనములు దాటిపోవలశిన
ది బహు రాతిగొట్టు జలవసతి లేదు యీ కడపకు 3 దిను

కాశీయాత్ర చరిత్ర -

రువారం ౧ది శుక్రవారం ౨ది శనివారం ౩ది ఆదివారం వరకు
వున్నాను మంచివర్షం అనిపించుకుంటున్నది సకలవిధము
లయిన పనివాండ్లు కలరు జిల్లా కోర్టు కలకటరు కచ్చేరి కలిగివు
న్నది ఆయా యిలాఖా ముతసద్దిలు యిండ్లు కట్టుకుని కాపు
రం వున్నారు సమీపమందు నది పారు మధ్యె బుగ్గ వెలిసి
గి వున్నది కసుబులయిన యిండ్లు పూరికప్పు వగైరా జీవనం
అందులో యిలాఖా ధారలు కాపురం వున్నారు మరి వకపక్క
శివిలే యిలాఖా ధారలు కాపురం వున్నారు నన్ను యెదురుగా
వచ్చి పిల్చుకుని పోయిన వారిని చూడను ధారలను చూడను
దండుకు వెళ్లి వందులు సంగ్రహించు కోను యున్న దినము
లు పట్టునవి -

౪ది సోమవారం వుదయాన ౹ ఘంటలు కడపవిడిచి ౧౦ ఘం
టలు వుప్పుగిరి చేరినాను దోవబాగు కడపవద్ద వక నదిదా
టవలసి నది వర్షం కురిస్తె తీవ్రమయిన ప్రవాహం వచ్చి వెం
బడిగా తీసిపోతున్నది యీ వుప్పుగిరి వుస్సి ప్రదేశం పినాకి
నినది తీరం నదిపొరగా కొండవెంబడిగానే కొండదిగువ
దేవస్థలం రమణీయంగా వున్నది యిక్కడ అక్కిని క్షేపం
చేయవలసిన యోగ్యమయిన ప్రదేశం స్మార్త పీఠాధి
పతి యిక్కడ వుప్పుగిరిస్వామి అనేవారు మఠం కట్టుకు
ని నివాసం చేస్తూ వున్నారు - ౧౦౦ - బ్రాహ్మణ యిండ్లు
వున్నవి యిక్కడ బ్రాహ్మణులు కొంత వేదాంత విచారం చేసి

నవారుగా అగుపడుతారు యేపదార్థం కావలసినా
దగ్గర వుండే పేటలకు పోవలసినదిగాని యిక్కడ దొరకవు
నదిదాటి వూరు ప్రవేశించవలసినది మళ్లీ నదిదాటి బా
టకు పోవలసినది వూరు రమణీయమైనది యీ
దినం ౩ ఘంటలు బయిలుదేరి కొన్ని నదికాలవలు వంక
లు దాటి ౧౨ ఘడియల దూరంలో వుండే కాజీపేట చేరి
నాను భావనిందా మంచిదికాదు యీ వూరు పేటస్థళం
వసతి అయిన యిండ్లు లేవు అయినా బ్రాహ్మణులు వు
న్నారు—

౨ది. వే క్యానే ౩ ఘంటలకు లేచి ౧౪ ఆమడ దూరంలో
వుండే దువ్వూరు ౮ ఘంటలకు చేరినాను దోవ అడివికాదు
బయిలుపొలం బాగానే వున్నది యీ వూరిలో వసతి అ
యిన యిండ్లు చావిళ్లు కలవు చేరినట్టుగా పేట వున్నది
అక్కడ అన్నసామానులు దొరుకును యీ వల్లకే కడప
జిల్లాతో చేరిన భూమి యీ వూరు ౩ ఘంటలు వదిలి
అస్తమానానికి ఘడియలు ప్రొద్దుకేద్దనంగా వంగవి అనే
గ్రామం అయిదు ఘడియల దూరంలో వుండేది చేరి
నాను యీ వూళ్లో పెద్ద యిండ్లు చావిళ్లు వున్నవి సమీ
పంగా పేట వున్నది యీ వూరు కందనూరు నవాబు
వారి దిరూప్సింగు అనే సరదారుడికి కొలువు నిమి
త్తం యీ గ్రామం వగయిరాలు నవాబు జాగీరు యి

కాశీయాత్ర చరిత్ర -

చినాడు దువ్వూరు మొదలుగా కొండకరవుల వాండ్లయి
నుము అయ్యేరాళ్లు తెచ్చి యినుము ప్రతి గ్రామంలో చేస్తూ
వుంటారు —
నాడి వెంకోనె వర్ష ప్రదమయినందున వుదయాన ప్రయా
ణం కాకుండా. నిలిచి పగలు ౧౧ ఘంటల్కు భోజనం చేసుకొ
ని బయిలుదేరి మనుష్యులను దారి చూపించడానికి తీస్క
కుని అస్తమానానికి అరఘడియ ప్రొద్దు కద్దనంగా ౧౪
ఆమడ దూరంలో వుండే అహోబలం అనే మహాస్తళం
చేరినాను దోవలో వకచిన్న నది వాగులాలువలు దాటవలసి
వున్నది బాట సరాళమయినదేను బాటలో అడుగడు
కూ గ్రామములు వున్నవి అయితే అడివి ప్రదేశంయీ అ
హోబలస్తళంలో రెండు స్తళాలు యెగువ అహోబళం
అనిదిగువ అహోబలం అనివున్నది వకటికి వకటి నాలుగు ఘడి
యల దూరం. చీకటి కల అడివి యెగువ అహోబలానికి పయి
న కొండమీద వున్న స్తంభం అనిపించుకుని వకస్తంభం కలవు
న్న ప్రదేశం వున్నది అక్కడికి మద్దెకాలి బాట యేసవారి
పోరు యిదినరశింహావ మూర్తి వుద్భవించిన స్థళం దిగువ యెగు
వ నరశింహస్వామూర్తి ప్రతిమెలు అనేక అవసరాలుగా చేశి అ
రాధిస్తూ వున్నారు యీ స్థళం కుంభకోణం వద్ద వుండే అహో
బల జియ్యరు యొక్క ఆధీనం అతని ముద్రకర్త అహోబ
ళానికి ౧ కోసుల దూరంలో వుండే బావపల్లెలో వుండివివా

కాశీయాత్రచరిత్ర –

...స్తూ వున్నాడు ఎగువ దిగువ దేవస్థానాలలో ఆరాధన
లేనందానికి యిద్దరు అర్చకులను యీ మఠం ప్రకర్త అప్పుడప్పు
డు నెలనెలకు రు ౧ ధర్మానకు యిచ్చేవారు చూస్తూ వస్తూ వున్నాడు
గుడి ఖర్చులకు జీతాలు పంపించే అయితే యిప్పుడు యిది యే
మి ఆకారం లేదు రాజా చందులాలు సాహుకారు గారు ౧౦౦౦ యీ
స్థానాల ప్రయాణానికి యిస్తూ వున్నాడు ఎగువ అహోబి
లానికి సవారీలు వెళ్ళడం ప్రయాసది ఎగువ అహోబిలం
లో నూతన గుడిశెలు కొన్ని వున్నవి ఎగువ అవి న్నితేదు దేవ
స్థానాలలోనే జనులు దిగువవలసినది చేరాలన్న ప్రదేశం
లో గత ప్రధమయిన జలం మనుష్యులు వాసం చేయడాని
కి భయపడుతున్నారు పులిగద్దెయం కూడా కలిగి వున్నదిదే
వస్థానాలు నిండా శిథిలమయి జిల్లెడు పల్లెడు మొలిచి వున్నవి
ఫాల్గుణమాసంలో యిక్కడ బ్రహ్మోత్సవం అప్పుడు జనం
చేరతారు తారు ౧౦౦ వరకు హాసీలు అబ్రహ్మోత్సవ కా
లంలో వస్తాయి అవి వస్తున్నవి అది అంతా కందనూరి నవా
బు వుచ్చుకుని ప్రభుత్వం గుళ్ళ యేమి అయినా చేస్తే ది విచారం
లేదు ఆక్కడ ప్రతిష్ఠించే పరమాత్మకైతే నైవేద్యం ప్రసా
దం వాత లోకుల భక్తిని ఆకర్షిస్తున్నది గాని ప్రతిష్ఠ కోసం లేదు
క్త ఆరాధన వుపచారములు యేమి పాయసహారాలు గాని
లేదు యీ రెండు స్థానాలలో యేమి పదార్థం దొరకదు

కాశీ యాత్ర చరిత్ర -

ఉప్పుతో తొమ్మిది బావి పల్లెలో నుంచి తెచ్చుకోవలసి వచ్చింది యీ
రాత్రి యిక్కడ నిలిచినాము యీ బావిపల్లె నుంచి కోయిలా
కొం మంచిస్తారు

౧౦ ది పగలు ౧౧ ఘంటలదాకా యిక్కడవుండి చాతవున్న వస్తు
వులతో ఆరాధన వేళ భోజనం చేసుకుని ౧ ఘంటకు ప్రయా
ణమై అస్తమానానికి ఉత్తరంగా పురం చేరినాము ౧౪ ఆమడ
దూరం దోవ వుంచిరి అయితే బహు అడివి దోవలో రుద్రవ
రం అనే గ్రామం వున్నది బహు బస్తి అయినది కడప జిల్లా తాలూ
చేరినది గొప్పపేట స్థలం కావలసిన వస్తువులు సరాబు అంగ
ళ్లు కద్దు బ్రాహ్మణుల యిండ్లు వున్నవి యీ ఉత్తరంగా పురం
చిన్న గ్రామం బస్తీగానే వున్నది చిన్న యిండ్లు నుంచి కోయిలా
కొం వుదకసౌఖ్యం లేదు

౧౧ వేకువనే ౩ ఘంటలకు లేచి ౭ ఘంటలకు ఆమడ వున్నర దూ
రంలో వుండే మహానంది అనే మహాస్థలం ప్రవేశించినాము
దోవ బాగు కొన్ని బస్తీ గ్రామాలు మహాదేవపురం బసవా
పురం అనేది దోవలో వున్నది యీ స్థలం అడివి మధ్యే వు
న్నది చిన్నారక్షైమైన అడివి సమీపంగా కొండ సకల ఫల
వృక్షాలు గుడిముట్టూ వున్నవి వెనక గుడిలో కూడా గుడిసమీపం
పాన లేదు సకలపదార్థాలు బసవాపురం నుంచి తేసుకు నిల్చ
వలసినది నిప్పు కూడా అస్తమయం దొరకడం కష్టం మనసప్పు

కాశీయాత్రా చరిత్ర -

రాత్రిళ్లు ఆస్థలంలో వుండకూడదనే నేమం కలిగి వున్నది ఆ
గుళ్లోనికి గంగ దిగువకుండా తీర్థం ప్రసరించి వకటొట్లలోనిలిచి
అవతల ప్రవహించి పోవలెవుంటున్నది గుడి పేర్ధించవలెను
మణియుప్పేంగా వున్నది శాస్త్రసిద్ధముయిన స్థలం అర్చకుడు
ఒంటిబవాడు వచ్చినవారు తమరు తామే యీశ్వరుని
పూజచేయడం అభిషేకించేయడం అర్చకుడు ప్ర
తినిత్యం వుదయముయిన రథం ముకలు వచ్చి గర్భగృహం
తలుపులుతెరుస్తున్నారు కోసు యీలుబయిరాగు
లు మొదుదినములు ఆస్థలసమీపంగా నిలిచిపున
శ్చరణచేసుకుంటున్నారు - యిక్కడ మధ్యేన్నంశండు
టుంటల దానా వుండి భోజనం చేసుకుని యీరాత్రి
బండావుకూరు అనే వూరు అస్తమానానికె ప్రవేశించి
నాము ఆమడదూరం దోవరేగడముంట్లు బహుశా
వున్నవి దోవలో వకచిన్ననది మరికొన్నిరాలమయిదాటు
వలశినది అడివివేదు యీ వూరు కందనూరు వారి
యిలాఖా చిస్తె గ్రామం అన్ని పదార్ధాలు దొరుకును
గొప్పయిండ్లు యిది వెయిదలుగా అవులపాలు పిండ
డంచేదు దూడలను ఆవులతో కూడా మేతకుపోయి
టున్నారు వారికి యినపపాడి సహజంగా వున్నది
పశువులకు తామికాపురం వుండేయిండ్లకన్నాకొ

కాశీయాత్రచరిత్ర —

౨౩ది ఆదివారం వుదయమయినప్పుడే యుకలబయ
లుదేరి ఆమడదూరంలో వుండే ఆత్మకూరు అనేవూ
రు చేరినాను - యీవూరు కందనూరు నవాబుతా
లూకావుకాన్ని గస్తులు వుండే కసుభాస్థలం. యీకం
దనూరు నవాబుతాలూకానాలుగు పేటీలుగాపం
చిప్పైక్రొక్రపేటికి పాళ్కొక్ర అమల్దారు స్సేమ
శ్వరచినాడు కొంత తాలూకా తమవద్ద నవుకళ్లు
కు జీతానికి బదులుగా జాగీరుగా యిచ్చినాడు యీ
నవాబుకుంపిణీకి సమూరులక్షరూపాయీలు సా
లీనా కట్టుతారు బల్లారి జిల్లాకల్లెక్టరు ఆజ్ఞకు లో
బడిదికల్లెటరు తరుపు నవకవకీలు కందనూరులో వా
సంగా వున్నాడు యీనవాబు రాజ్యసూత్రలకు నాన్యయం
స్వంతంగా వకకాజీ కోర్టున్ పెట్టుకలగచేస్తున్నాడుగా
ని జిల్లాకుంఫిణీకోర్టుకు నిమిత్తంలేదు - నవుకరుల
కు జీతం క్రమంగా యిట్టుచెప్పడం లేదని పుకారుగావు
న్నది అందరికి జీతం మసహస్వల్పం తాలూకా అమల్
దారులవిూద అనుభరున్న వేసు అనేవకవుకాన్ని గస్తు
శ్రీవుంచివున్నది అందువల్ల పనులు వహ మాభారాయిం
చి వుూడడానికి యువరికి స్వతంత్రంలేక వున్నది యీ

కాశీయాత్రా చరిత్ర -

ఆత్మకూరు దూరానుంచి వినదామన్న గొప్పవారుపేట స్థళం
ఆదివారం ప్రతిసంతకట్టు సంతలో సకల పదార్థాలు
దొరుకునని ప్రశిద్ధికలిగి వున్నది వచ్చి విచారిస్తే తద్విపరి
తంగా అగుపడును సంతలో ముసాఫరులకు అక్కరవేసే ప
దార్థాలు విక్రయిస్తారుగాని ఉపయోగించేది మరి ఏ
మీలేదు యీ ఆత్మకూరులో శ్రీశైలస్థళం అర్చకులు. యా
త్రచేయున్నను వచ్చినవారివద్ద హాశీలు పుచ్చుకునేవారు వు
న్నారు యిక్కడికి శ్రీశైలం నాలుగు ఆమడని చెప్పుతారు
యీ నాలుగు ఆమడదూరం మధ్యే కొన్ని వూళ్లు వున్నా
పదార్థాలు యేమీ దొరకవు గనక్క యిక్కడినుంచి
బయలువెళ్లినది మొదలు మళ్లీ యీయాస్థళం చేరేవర్కు
కావలశిన సామానులన్ని వుప్పుతో తొమ్మిది మురిచిపో
కుండా తీసుకుని పోవలశ్నది మురిచిన పదార్థములు త
క్కువపడే వుంయున్నది శ్రీశైలం యాత్ర కుంతేవాళ్లు
కందమూరిన బాబుకు చేరుతున్నది శివరాత్రి పర్వం
లో యాత్ర జనం ౧౦౦౦ కి రు ౨ గుర్రానికి రు ౧ అభిషేకానికి
రు ౩ వాహనరూఢపు పన్ను వంచేయిస్తే పు పన్ను వశలపు
లుపేశి గ౩ దర్శనశేవ అనే పు పన్ను వానికి రు ౩ యీ ప్ర
కారం పుచ్చుకుంటున్నారు శ్రీశైలానికి నాలుగు బా
టలు యేను ఉపోయినా యీశ్వర సంకల్పమే మోర

కాశీయాత్రచరిత్ర-

ఆమడ చివారన్ని పైన జోవకలిగి వున్నది వక భాటనెల్లా
రి మీదవచ్చి మక్కెలపర్వతం యెక్కవలసినది మరివకటు
కంభం దూపాటు మీదవచ్చి మక్కెలపర్వతం యెక్కవలసి
నది మరివక భాట పడమటి దేశస్తులు కృష్ణనది దాటిరా
వలసినది యీకృష్ణ పాతాళగంగ అనే పేరు వహించి శ్రీ
శైలం కింద ప్రవహిస్తున్నది శ్రీశైలానకు యీగంగను
పోవలిస్తే రెండుకోసుల దూరం దిగి యెక్కవలెను కొం
త దూరం సులభమయిన జోళ్ళమీద పోవచ్చును చెంచు
వాడు గుగను కలుక్కుడండిగడం కష్టం నేను వచ్చిన యీ
ఆత్మకూరు భాట తప్ప మిగలా మూడు భాటలు యీ
వుత్సవకాలాలలో నడవవలసినది గాని తక్కినకన్న
వుడు నడవకూడదు పులిగభయం చెంచువాండ్ల భ
యం విస్తారంగా వుంటున్నది యీచెంచువాండ్లు అడి
వి మనుష్యులైనా యాత్రకువచ్చేవారిని యీలాంటి
తేలవాడికె పద్దవారు శివరాత్రి మొదలుగా చైత్ర
మాసం వరకు శ్రీశైలం మీద ప్రతిదినం పల్లకీసేవ ఆ
నే వుత్సవం జరుగుతున్నది చైత్రమాసంలో భ్రమ
రాంబా అనే దేవికి తామస వుత్సవం శ్రీశైలం మీం
ది కివచ్చి వుండే ధనులు వీరావమా న్నపోండుకాగల ఆ
లు పిమ్మట వకరిద్దరు ఆవకకులు వమాత్రం మాశ్రిపూశ్రి

కాశీయాత్రాచరిత్ర -

యీ ఆత్మకూరి నుంచి వచ్చి వుంటారు యెక్కువ దినాలు
వుంటె అక్కడి నీళ్లు తాకుండా జ్వరం మహోదరం కొంచెకలు
గుతున్నది శ్రీశైలం గుడికి సమీపంగా యిరువై పెంకుగుడి
సెలు వున్నవి వారున్న ఆ గుడిసెలు వదిలి భాద్రపదమాసం
లో వలస పోతున్నారు అప్పుటికి వర్షాకాలం తీరి యీ
గెల వుపద్రవం కలుగుతున్నది అదిసమీపంవ తగ్గదికాదు
గుడివద్ద స్వామిమిది గంం పశువుల దాకా వున్నది కదప
విడిచిన వెనుక ఆవుపాలు పెరుగు కండ్లచూడవస్తే శ్రీశై
లం మీద చూడవలసినదిగాని యితరస్థలాలలో ఆవు
లను మాత్రం కండ్లచూడవచ్చును పశువులపాలు తియ్య
రం వేదు దూడలు విడిచిపెట్టుతారు అంత జాగ్రత
గా యీదేశస్తులు పశువులను కాపాడిన్ని దున్నడానికి
యెద్దులు నెల్లూరిసీమ నుంచి తెచ్చే వారివద్ద కొనుక్కో
వవలసి వున్నది యిమములు పాడికి గాని యీ ఖిలావి
వృద్ధికున్నవేరదు - గంం యిరువై వరహాలు పెట్టి యెద్దుల
ను కొంటున్నారు - యీ ఆత్మకూరు కాపరస్తులు అనే
క పురుషవాండ్లను గొప్పచిన్నలను చూచి మెదిగినవా
రులయినందున సత్కృతదావిరావుపకారులయ్యేచ
దులు అలజ్జబుద్ధి ప్రధానంగా వుండేవారయినారు
ము సాఫరులకు దేవి అవర్ణకులుగా వుండే రెండు యిండ్ల

కాశీయాత్రా చరిత్ర -

తెలగాణ్యపు బ్రాహ్మణులు సార్వభౌమ అర్చకుడయిన జంగం
వాడు వకడు స్థిరం యిప్పి వలశినదిగాని యితరులయిండ్లు
గాపులయినా. యియ్యేరు -౨- మూండు చిన్నదివస్థళాలువా
రిళ్లెవున్నవి తప్పితే అందులోదిగవలశినదియూ ఆత్మకూరి
సంచివస్తుంసవారీల మీందకష్టంగా పోయిచేరవల్ల) వనిత్తే
శివందు పాత మూడుజోళ్ళు రెండురూ యిట్లువేయించినా
ను వకదినములో యిక్కడివర్తకవాడు చేశినాడు యిక్కడిరూ
పాయాకి పద్యంరూపాయిలకు నమారు కాలురూపాయి
బేదం వున్నదివస్త్రం రూపాయిగాకి యిక్కడిరూపాయి ౧।
యెనిమిదిమందికూలివాండ్లయిలు యిక్కడివారిని ఆక్షైలం
పోయిరాగలందులకు జనంగాకి రూపాయిలు నాట్లెతె
బ్లకు దుర్బుకున్నాను నాపుప్పాడా బోయీలకు ౧మంది
వాండ్లకు సామానుతేను మున్నురు జోయీలు నాసామా
నులకు వాకావడివాండ్లను ఆరుగురిని తీసుకున్నాను వారి సా
మానునాబంట్రోతులనలుగురి భోజనసామాను తేనువక
కావడివాక్కి కూడాతీసుకున్నాను నాపరివారం ౧౩మంది
బ్రాహ్మణ్ల -౧- దినములమోయాను తీసుకుని ౧౮దినసోమ
వారమంతా ఆత్మకూరిలో వుండి మంగళవారం ౧౯ది
వుదయాన ౧౧ఘంటల్లు ఆత్మకూరువదిలి ౯ కోసుల
దూరంలో వుండే నాగులోటి అనే గుడి ప్రవేశించినా
ను అప్పుడు ౧౧ఘంటవేళలో ౦౦ వారు పురంత్రి స్వామి

రంపెంక పప్పరం సిద్ధాపురం అనే గ్రామాలు వున్నవి బహుచిన్న
వి వెంకమవాండ్లు యితరులు కలిసి కాపురం వున్నారు యీపెం
కటపురం వర్కు బాటసరాళం వెళ్ళేడిగా వున్నది యిది మొదలు
ఆ నాగులోయ గుడివర్కు బాటసరాళము యినా యిరుప
క్కెలా దట్టము యిన అడివి యీ సిద్ధాపురంలో వెంకమవాం
డ్లు పోతుగాను నవాబు మనుష్యులను నిషిద్ధ డబ్బులు వారికి వుస్త
వుంటారు డబ్బు అనగా పట్నం రెండు ద్దు యిక్కడ అనేటి
అర్ధేలు పావులాయి జారకవు అంతా యిక్కడ డబ్బులు మా
ర్పి పెట్టుకుని కలవు వేయవలసినది ఆనాకు మూడు డబ్బులు అ
వుతున్నది యీ డబ్బులు ముందర పట్నం లింగిశెట్టి దుగ్గ వచ్చినట్టే
వుంటున్నది యీ నాగులోయ వర్కు సవారీలు మనుష్యులు సా
ధారణంగా పోవచ్చును యీ నాగులోయలో సిద్ధాపురంలో
కాపురం వుండే వెంకమవాండ్లు వేయతు వచ్చిన వారికి చూడవలసి
నదిగాని యితరులు పరుష వారికి కనుపడరు యీ గుడిదిగ
దానికి వైపుగా నున్న జలవసతి కలిగి వున్నది యీ గుడి వీర
భద్రస్వామిది వక జంగం అప్పకూరి నుంచి వారానికి రెండు
ఆవర్కు వచ్చి పూజచేసి పోతూ వున్నాడు యిక్కడ మధ్యా
హ్న భోజనం చేసుకుని రెండు ఘంటలు బయలుదేరి యిక్కడి
కి 2 కోసుల దూరంలో వుండే పెద్దచెరువు అనే వూరు 4 ఘం
టలు చేరినాము నాగులోయ వదిలింది మొదలు కోతిడు

కాశీయాత్ర చరిత్ర -

దూరంపర్యంతం కష్టమయిన కొండ యెక్కుడు దిగుడు
గా వుంటున్నది మెట్లు బాగా కట్టి వున్నవి యీకొండ మిక్కిలి
ప్రయాస అవతల రెండుకోసులు యెక్కడం దిగడం లేకపో
యినా దోవ రాతిమయంగాను యిరుపక్కలా దట్టమయి
న అడవిగాను వున్నది సవారీలు పైస్త్రీ వెళ్ల కొమ్ములు సవా
రీకి తగులును యీరాతిగొట్టు దాటిన వెనక పెద్దచెరువు
దాకా గుర్రపు బండ్లు పొయ్యేపాటిగా బాట విశాలం
గా సమంగా వుంటున్నది పెద్దచెరువు నుంచి వచ్చేటప్పుడు
మూడు బాటలు చీలిపోతూ వుంటున్నది తెలిసినవెంటవాం
డ్లను పిలుచుకుని నాగులోటి చేరవలసినది గాని స్వతంత్రం
గా వస్తే తప్పిపోదుము కుడిచేతి పక్కతోచే బాటలు వదిలి
యెడమచేతి పక్క వుండే బాటను పట్టి వస్తే నాగులోటి రావ
చ్చును యీ పెద్దచెరువు విడిస్తే శ్రీశైలం చేరవఱకు గాని నాగు
లోటి వదిలింది మొదలు వేసుకుని గాని యెక్కడా ఆవరణసమం
ధమయినా నదజలవసతి అయిన ప్రదేశం లేదు యీ పెద్దచె
రువు అనే వూళ్లో పండులు కట్టడానికి చాలేపాటిగా స్తంకి
రాతకుల గుడిశలు వున్నవి మరి వేరే నీడ లేదు చెరువులో ర
మణీయమయిన వుదకం తామరపువ్వులు కలిగి వున్నది
పట్నం కొనుక్కొరి వీళ్లు వదిలిన వెనుక యింతపాటి వుదకం
నేను చూచిన వాక్యతాను అందరు యీ చెరువు కట్టమీద
వంట భోజనం చేసుకుని వాన వస్తే యీ గుడిశలలోకూ
ర్చుండి వుండవలసినది యీ వూరి చెంచు బోయీల

నేటిరాత్రికులకు వకడు యజమానుడుగా నాయకుడనేవీ
రుడు వహించివున్నాడు ధర్మాత్ముడు పరుషవారి వద్ద నవాబు
సర్కారు ఆజ్ఞప్రకారం మనిషికి 3 డబ్బుల వంతున వర్త
కులు తీసుకున్నాడు పస్తుగా వుండే వారికి తెచ్చియ్యం ఇచ్చి
పాత్ర ఇచ్చి వంటచేయించుకొనివ్వ పవరిస్తున్నాడు. యీ మార్గం
గా శ్రీశైలానికి వెళ్లే వారికి పోయేటప్పుడు ఇక్కడ నివసం
దేహంగా విధిలేక వుజికెంట్లు వలశివున్నది నేను తిరుగు
దల అయివచ్చేటప్పుడు రు 10 లో వకచావిడి విశాలంగా
కట్టివుంచవని. ఆనాయకుడు మొదలయినవారి వల్లనేటి
య వచ్చినందున ఇక్కడి వాడికి ప్రకారం వెదురు త
డికెల పైగా గోడలు పెట్టి వకచావడి కట్టేటట్టుగా ఆనా
యకుడికి వాతరు 10 ఇచ్చి వచ్చినాను అడివి వెదురు
మయమైనందున నున్న ఇక్కడ ఆతడికెలు కట్టే సాంప్ర
దాయం గోడల్లు ద్విగుణము యినబలంగా వున్నది
గన్నెనున్న కొండపొ పామాను బహుబలము యినది
అతినయంగా దొరుకుతున్నది గన్నెనేను ఇచ్చినది
వాలునని తోచినది యీ చెరువుకట్టమీద వంటభో
జనం చేసుకునివుదయము యినవ అయిదున్నర ఘంట
కు బయిలుదేరినాను యీరాత్రి అతివల్లని ఘావి వర్ష
ప్రదము ఝ్న మబ్బు తూరగావుండెను గన్నెట వకబాగ
యీగుడిసె ఛాతీవేయించి పడుకున్నాము ——

కాశీయాత్రచరిత్ర —

౨౬ ది బుధవారం అక్కడికి ౹౹ కోసుల దూరంలో వుండే శ్రీ
శైలం ౭ ఘంటల్కు ప్రవేశమయినది పెద్దచెర్వు విడిచిన వెం
బడిగానె కొండ యెక్కడం ఆరంభంచెయన్ని వలశినది వక
కోశెడు దూరం యెక్కుడు దిగుడుగా వుంటున్నది అయితె
మెట్లు వయిపుగా కట్టి వున్నది నిండా ప్రయాసకాదు య
రుపక్కలా అడివి అటుపిమ్మట కోశెడు దూరం సమభూ
మిలో రాతిగొట్లు గల మార్గంగా వుంటున్నది అటుపి
మ్మట భీమునికొల్లం అనే అగాధమయిన కొండపల్లం
వర్కు కొండ యెక్కడం దిగడంగా వుంటున్నది యిక్కడ
మెట్లు యేర్పరచి కట్టి వున్నవి యీ అగాధమయిన కొం
డ దొనలో వక వాగు పారుచూ వుంటున్నది యిక్కడ ఆ
పోదా వేసుకుని కొండ యేడు తిరుగుండ్లారండు వేల
మెట్లు పరియంతం అతివున్నతమయిన కొండ యెక్క
వలశినది యీ ప్రదేశంలో యెక్కేటప్పుడు దిగేటప్పు
డు వాడికెలేనివారికి చుట్టు దృష్టించి చూస్తె కండ్లు తి
రుకునివచ్చును మెట్లు బాగా యెక్క వలశినంత దూరం కట్టి
వున్నది చుట్టు యేపట్టు చూచినా పర్వతాలమయంగావు
న్నది యీ ప్రకారం రెండు కోసులు యెక్కినేపనుకేసమ
భూమిగానున్న రాతిగొట్లు గల మార్గంగా శ్రీశైల.
పర్వం: తరం వుంటున్నది యీ కొండ యెక్కుడు దిగుడు
కు తిరుపతి, బోయీలు డోలికి ఆరుగురు అయినట్టు
యిదే సునాయాసంగా యెక్కిపోదురు యింతదూరం

కాశీయాత్ర చరిత్ర –

ఎక్కుడు దిగుడులో తిరుపతి ఘాట్ గోపురం పర్యంతం.
ఎక్కవలసినంత ప్రయాస ఎక్కడా లేదు నాతోవగా
దా వచ్చినప్పుడు చెప్పడాబోయాలి ఏమినిలిదివుందినా
జోలి సాధారణంగా సునాయాసంగానే వెళ్లినారు
అయినా గులో ఉదాపగానే ఎక్కడం పిప్పట ఎ
క్కడు కన్నార వంత ప్రయాస ఎక్కువగన్ను అక్కడ త్ర
మంలోనే ఉన్నా ప్పన్నది ఉకయున్నా ప్పుండున్నా అ
ది అప్పుడైర్యం తెస్తున్నది అవటలసాగిపోగాను ఉప్ప
అనిపిస్తున్నది గాని వేరేకాదు యీ ఆత్మకూరు బోయాల్లు
మన ప్పప్పదా బోయాలు తీశిపో లేదు యీ ఆత్మకూరి
బోయాలు వసంవత్సరానికి వక సారి పనిపడుతుందిగా
నినిండా లేదు గ.ము క తిరుపతి బోయాలంటా ఎక్కుడు
దిగుడు కులవాడికి తెపద్ధ వారుకారు నేను చేయించినజోలి
బంగాళా పాలకే అంత రెండుంపు ముత్యాలు అడుగువే
డప్పు పెట్టినాను శ్రైలానికి సాధారణంగా సాగి
పోయినది అయితే పట్నంపల్లకీలు పోవడానికి ఉ
రుపత్రలాప్పుండే అడవి చెట్లకొమ్మలు పల్లకీకి తగు
లు వనిభయం తోస్తున్నది కందమూరిన బాబు వగయు
రాలు మన పల్లకీ వంచుడానిమాదనే శ్రైలానికి వ
ళ్ళావున్నారు వ్వపపన్నులు గన్న ముందర కొమ్మలు కొట్టి

కాశీయాత్రచరిత్ర-

దానికి మనుష్యులను పంపించి వుంచుదురు-

౧౭ తేది గురువారం మధ్యాహ్నం ౩ ఘంటలవరకు అక్షైలంచా
దనే గుళ్లోకి శ్వాసా మండపంలో వృద్ధాను అక్షైలంలో
ముందు గొప్ప పత్రం గుడి చుట్టూ వుండెను పశ్నోద్రీలు
యిండ్లమూత్రం ౩ నెలవుండినవి ఆ పత్రమంతా యి
ష్ణుపాదు అయిపోయినది యింటింటికి వస్తా
వుయి శిధిలమై గోడ ల యిప్పుడు తెలుస్తున్నది అయి
దు వేలయేండ్లనాడు అనుమారెడ్డి అనేవాడికి భగవ
త్ ప్రసాదం చాత బంగారు అను మొలు పండిన దటా
డు నొవ్విని గర్భగ్రై వానికి మొఖమండపానికి పయి
నందుల్లో బ్రోంగుల్లో విమానానికి ద్వి జుస్తుంభాల్లు
సువర్ణమయలాంచేశిననాగి తగుళ్ళకొట్టినాడు యి
ప్పుడు నిండా శిధిలంగా వున్నది గుడికి రెండు ప్రాకా
రాలు కరిగి వున్నవి బయట ప్రాకారం గోడ మీదని
వరేల లింగాకారము యిన ప్రతిమలు ప్రాకారం నా
లుగు పక్కలా గోడ మీద చెక్కి వున్నది శిల్ప పనిచా
గా చేశినారు అయితే రాళ్లు వయిప్రాగా సంత
నచేశిన వారు తారు ప్రాకారం మీద కోటకొమ్ములు
చేశి వున్నవి ప్రతి కొమ్మకు వక ప్రతిమ చెక్కినారు గుడి
లోపల రెండో ప్రాకారం కుడ్యంగా శిధిలమై వున్నది మం

కాశీయాత్రా చరిత్ర -

పేరులు అదే తీరుగా వున్నవి స్వామికి అర్చకులకు సమ్మతి
అయినప్పుడు నైవేద్య దీపారాధనలు గానివి తెప్పించే నేమం
లేదు బ్రాహ్మణులు స్వేచ్ఛగా తాకి అభిషేక నివేదనలు
చేయువచ్చును భ్రమరాంబ దేవికి మాత్రం మిరాశి అర్చ
కుల తరపున వకడు నేమంగా గుళ్లో కాపురం వుండి ఆ
ర్చన చేస్తూ వుంటాడు అక్కా అర్చన చేశాక మనుష్యాసంవ
త్సరం ప్రాంతాలవరకు దుస్తరం శిరగ ప్రదేశమే తార
కామారావాడి పత్రి హక్కు పైవాటి లోకిన చెక్కాడు యిప్పుడు
అయిదు సంవత్సరాలుగా రాజమ్మ బాళ్లు అనే బ్రాహ్మ
ణుడు యాత్రై రమేండ్ల వాడు ఆశ్చర్యకరంగా నిలిచివు
న్నాడు ఆతడు యేకాంగి యీ గుళ్లో లింగంభూమికి జ్ఞా
నేడు పాడుగుగా వున్నది వివరానికి అయిదు శిఖరాలు
నాలుగు పక్కలా శిధిలమైపోయినది మధ్యే వుండే గొప్ప
శిఖరం దర్శనానికి వుపయోగిస్తున్నది యీ దారిగా
వస్తే గుళ్లో ప్రవేశించే దాకా శిఖర దర్శనం కానేరదు
నెల్లూరు కంభం మార్గాలను వస్తే గుడికి యిరువది కో
సుల దూరంలో శిఖరేశ్వరం అనే పేరు కలిగిన వున్నత
ప్రదేశానికి తెలుస్తున్నది యీ గుడి వద్ద వసించే చెంచు
వాండ్లు ఆత్మకూరి దారి వచ్చేనము పోకొవ్విసవారం దే
వి గుడికి స్వామి గుడికి సమీపంగానే కొంచం మెట్ట
మీద వారి గుడి శిలువున్నవి దేవి బింబం సుందరంగా

కాశీయాత్ర చరిత్ర -

కొంచెపాటిగా కూర్చున్న అవసరంగా వున్నది గర్భగృహం కడప మీద ఉత్తర సాన్నిధ్యపనం చేసి వున్నది గుళ్లో పదకొండు తీర్థాలు ప్రతి తీర్థం కొండ వ్యాపత్రించి తీర్థానికి అంతర్వాహినిగా పారివచ్చి అవతల సాగిపోతున్నది ప్రతి తీర్థానికి సూర్యరశ్మి పడకుండా పయిన మంటపాలు కట్టి వున్నవి యే తీర్థమున్ను మోకాటిలోతుకు యెక్కువ లేదు రూగకాశి అని యిక్కడివారు చెప్పినారు భీకరంగా మన్న శీతకరంగా మన్న వున్నది యీగుడి హాశీలు మూలకంగా సంవత్సరంనకి రూపాయిలు ౧౦౦౦౦ కందసూరున బాబుకు వచ్చినా గుడి మేగతి పొందేది విచారింపదు యెవరయినా మరమ్మతు చేసినప్పయితె ఖర్చు అంతవరకేలు తేస్తాదు రాజా చందులాలా యీనిబంధం చాత కొంత మరమ్మతు చేసి విశిడి విడిచిపెట్టినాడు అతను గురు బ్రాహ్మలు మనెలగికి రుద్రజపం చేసి నిత్యం పావుమిత్తి అభిషేకం చేశేటట్టు వుంచినాడు మహిశాసురమర్ధనం మయిసూరి దేశంలో చేసినందున ఆదేశానికి మయిసూరు అనే పేరు వచ్చినదయి అక్షరమర్ధనామయిన వెనక భ్రమరాంబ శ్రీశైలం ప్రవేశించినది మయిసూరు హద్దాగా ఆమె ప్రట్టిన దేశమున్ను ఆదేశస్థులు యెరువరు వచ్చినా వారశేలు యియ్యనక్కరలేదు

కాశీయాత్రచరిత్ర -

బెంగాళ్లు ఆరాధ్యులకు బ్రాహ్మల్లు పుష్పవతాలంతో
పూజలు లేదు గుళ్లో యక్కడమూ లేనా అడివి వెలిబిస
రిపి వాసి శ్రీభూ ఇష్టంగా వున్నది కొట్టి వక్కు వేశేదిక్కు
లేదు సాష్టీ మిరి యవర యినా ఆభరణాలు వస్త్రాలు
సమర్పిస్తే దానిమదింపు వారేలు వృక్షం కొరవడమూ
త్రమే తాకుండా కొన్నదినములు వుంచి ఆ వస్తువులే
యీ కందమూరిన బాబు ఆపహారి స్వాడు తిరుపతి
విషయంగా కుంపిణివారిని ఆ మహాభాగ్యవతీభా
గ్యభాండమూలంన యీవిథా - ఆ నేళ్లో కకథ
ప్రకారం యీస్థళవర్తమానం తెలిసినవారు కొని
యాడవలిరి వున్నది కవిసాంబ్రాజ్యం గన్నలోక
సాక్షి కర్మసాక్షిగా వుండే యీశ్వరుడు యేమిచా
యుగలడు ఆయినా యిది సర్వజనప్రాజితము యిన
ప్రసిద్ధి కొన్న స్థళం శిఖరదర్శనమూ త్రంచాతనేజ
న్మాదులు లేవని పురాణాదులు వెయిరి పెట్టుతున్నవి యీ
స్థళానికి వెళ్లి యక్కడ ప్రతిఫలింపే పరమాత్మునికైత
నాన్ని ఆరాధించ కలిగినందుకు భగవంతుణ్ని నిందా
లుగ్నానమస్కరించడమున్నది యీ మహాస్థళం
3 ఘంటల్లు వదిలినాను గుంనర ఘంటికెల పెద్దచెరువు
చేరినాను ఆ రాత్రి అక్కడ వసించిరాదిగు ప్రకారం

కాశీయాత్రచరిత్ర -

ఉదయము యిన ౧౧ ఘంటల్కు బయలువెళ్లి ౨ ఘం
టల్కు నాగులోటిచేరినాను అక్కడినుంచి భోజ
నానంతరం 3 ఘంటలకు బయలుదేరి సాయంత్రం
౬ ఘంటల్కు అష్టకూరుచేరినాను -

రాది శనివారం 3 ఘంటల్కు అక్కడినుంచి బయలు
వెళ్లి కోసెడు దూరంలో వుండే నందిగుంట అనే గ్రా
మం ౮ ఘంటల్కు చేరి వర్షపుపద్రవం చాతనిలిచినా
ను బాటమంచిది అయితే వుండ్రము యిం యీ
గ్రామం గొప్పది బ్రాహ్మలి యిండ్లు కోమట్లయిం
డ్లు వున్నవి సకలపదార్ధలు దొరుకునురెండుదే
వస్థాలు వున్నవి అయూచితంగా యీదేవస్థ
శాలలో దిగవచ్చును -

౦ది ఆదివారం అమావాస్య ఉదయాన ఆరు
ఘంటల్కు బయలుదేరి నివర్తి సంగమం అనే పుణ్య
క్షేత్రం రెండు ఆమడదూరం నడిచి ౧౧ ఘంటల్కు
చేరినాను యిది క్రిష్ణాతీరం తుంగభద్రతో కృ
డా ఆయిదునదులు యింతకుముందే కలిశి భవ
నాశని అనే నదిని యిక్కడలో వేస్తున్న యిక్కడ క్రిష్ణా
నది అనగర్ణ శంగా ప్రవహిస్తూవున్నది వాసయా

కాశీయాత్రచరిత్ర -

స్నే... ప్రదేశంలో యివద్దున ధర్మరాజు ప్రతిష్టిత
సుయినశివస్థలం వున్నది ప్రవాహపుతికనాన్నె గతము యి
ప్పుడు యిక్కడ వేలాంతరాల ప్రజవచ్చి శ్రీష్టలప్ర
రాలకు యాత్రచేసుకుని పోతున్నారు సకలపాపా
లు నివర్తి నిపొందే ప్రదేశంగన్క నివర్తిసంగమం అనే
పేరు వచ్చినది. ౧ం బాల పక్షులయిండ్లు వున్నది కావలసి
నపదార్థాలు ప్రియంగా దొరుకును కొండతెండపూ
రు త్రిష్ఠపు ప్తరహాలాని గా ప్రవహిస్తు వున్నది యీ
దినం వచ్చిన దోవ మహాసుపథము యినది యయుఘం
టిరుతుపులయుండు సన్నగులకే భూమి గన్క ప్రతి
కూలము యేన్నది కాదు అడివి వేదు దోవలో అడుగడు
కప్ర గ్రామలాదులు వున్నవి జలవసతి కద్దు పూరూ
రికి శిధిలము యినకోట వకటియికవిగి వున్నది యిక్కడి
గుణ్ణాణ్ణా తంబశవాండ్లు అర్చకులుగా వున్నారు
కావలసినవారు తాముగానే పూజ చేయ వచ్చు
ను యీపూరున్న కంద మూరున బాబుహొవేరిం
ది యీ త్రిష్ట దాటడానికి శ్రీశైలంవతైనమునిషి
కి యింత అనివాశీలు పుచ్చుకుంటారు శ్రీశైలాని
కి వెళ్ళే కొరకు నేను శూత్రమునిపిరికి రు ౩౪ తెళ్ళీగు
త్రానికి రు ౩౪ తెళ్ళి అభిషేకానికి రు ౧౪ తెళ్ళి బ్రాహ్మణకి

కాశీయాత్రచరిత్ర -

ఆకాలువెళ్ళియున్నదాను కృష్ణయున్నదదాటవలశి
నదిగనుక యిక్కడ ఘాటుపాశీలువకపక్క కందనూరు
నబాబుకువకపక్క ఆయిదరాబాదువారికియిచ్చిన
లశివున్నది యీకృష్ణయీనదిగట్టువక్క కందనూరివా
రిరాజ్యం ఆనదిగట్టుమొదలుచేసుకుని ఆయిదరా
బాదువారిరాజ్యం ప్రవత్రమణ అవుతున్నది తిరుపతి
మొదలు యీప్రాంతివరకు గ్రామప్రతిగ్రామమునకున
కరెడ్డి వకకర్ణం వుంటారు యీ [illegible] లు కొందరు నం
దవరీకులు కొందరు ప్రథమ [illegible] కొందరు నియో
గులు యీకర్ణమున బ్రాహ్మణులు [illegible] వుద్యోగం చేస్తూ
వుంటారు కట్టుబడి బంట్రోతులని జీ [illegible] నికి బదులు ఖో
మిని అనుభవిస్తూ కావలికాముకుని గ్రామాదులనకెలప
నిపాయలుచూస్తూ వుంటారు వీరు వుకటిగినములుసాధ
రులలేమకావలశినసరంజాములసవారీయుసంపత్తుయీరె
డికెత్తిలగుండా కావలశ్నది యీవుభయవృత్తిగ
స్తూలనునవయుభయంచాతపార్వభనపరర్వికలంచపెనగాని
మాగర్గవశాత్తుగావచ్చేపరువుగలవారికి పనులుసా
గవృపరువుగలిగినములసాఫిరులు అధికారచిహ్నకోం
నవవిహ్నసెబాగుండదానా శ్రీకంపనికేందుడు - మా
గద్దించటా పించదానికిదిగినటాప్పునకావలశినసా
మానులుతెప్పించియియ్యనిదానికిరెడ్డికర్ణంవుప్రఖ్య

కాశీయాత్రచరిత్ర -

ప్రకారం యీ కట్టుబడి బంట్రోతులు పనికి వస్తారు పట్నం
లో వుండే గొప్పవారు తిరువట్యూరు తిరువాంబూరు యీ
మధ్యె అడుగడుక్కు బహుద్రవ్యం చేశి సత్రాలు కట్టించ
కన్నా యీ అహోబళం యెగువ దిగువ దేవస్థళాలు
రెండున్ను లోను మహానంది దేవస్థళంలో ఓంకారం దేవస్థళం
లోను శ్రీశైలంలోను వేరే సత్రాలు కట్టించే మనుష్యులు కాపు
రం వుండడానికె వయిప్పేదుగన్ను పనికిరావు ఆయా దే
వస్థళాలలో వుండే మంటపాలను వెయ్యిశి రూపాయిలు
చేశి మరామత్తు చేశి ఆయా స్థళజ్ఞులుగా శూద్రులను స్థా
ళంగి యిద్దరికి వంతున నెలకి జనంగికి గంవంతున జీతం
చేశి వుంచి ఆయా గుళ్లల్లో అడివి మొలవకుండా వుండ్లు
లేకుండా చక్కా పెట్టి వుంచి మరామత్తు చేశిన మంటపా
లలో వచ్చినవారికి దిగేటట్టు పెరాఘు చక్కా చేశి వుంచి యిస్తూ
వచ్చెటట్టు చేశినట్టయితే బహుసుకృతానికి హేతువగా
నున్నది ప్రభుత్వానికి వినికి వుండును నేనుగానినా యిట్ల
యిగాని యీ ప్రకారం చేశేటట్టు పరమాత్ముడు కటా
క్షించవలెనని ప్రార్థిస్తూవున్నాను యీ ఓంకారం అ
న్నెస్థళంలో తీర్థంలో స్నానం చేశి వుదకం మోక్షకమా
త్రం తలని విపినట్టు యిటై ఓంకారనాదం వినిపిస్తూవుం
టున్నది యీ నివర్తి సంగానికి నేను వచ్చిన ఛాటలో యిక్క
డికి ఆపుడమారంలో వయసలి మరుగు అని వత తిరావు

తాళియాత్ర చరిత్ర -

నది ఆదిపేట స్తళం దిగేమ జిల్ల వసతి అయిన గ్రామం యా
నివర్తి సంగమం లో వుండే అగ్ని వరోలేకలు బల్లారి జి
ల్లా శిరస్త్రావేశి ఉప్పు బోర్డు లో శిరస్తా గా వుండేరా
మువంద్రరాయుడు వకకాలమందు యిక్కడికి యాత్ర
వచ్చి వాక్ష్య సవాయం చేశి యా అగ్ని వారోల్లకలు నవా
బు సర్కార్కు కట్టు తూ వుండే పన్ను రూకలను మాఫీ చే
యించినారు. అనుభవించే భూమిని సర్పిదుంబాలా చేశి
నాడు గన్న యిక్కడి దివ్వెజులు యీ మేవు వేశే సరి కట్నాల ఫలములు వా
రిని జెండలలకి నది అని చెప్పి కొని యాడు తూ వున్నారు కర
పమొదలు వర్కు జ్యేష్ఠమాసం మొదలు శ్రావణమాస పర్యం
తరంత్రము ము యిన వర్షాకాలం దిన ప్రతి వులుబ్బు వర్షంగా
వుంటున్నది కొండకింద గ్రామాదుల లో ఘూవి కొట్టే ఉప్పు
డు ఆ ఘూవి కొండల మీద మొది అతి ధ్వని తో బహువృష్టి
తిగా సమీపమందు కొట్టుతున్నది కొత్త వారికి సహించ
రం ప్రయాసంగా వుంటున్నది పట్నం వారికి వాడంబా
తబియ్యం బొజునం చేశి వాడికి గన్న తిరుపతి మొదలుయ్యం
తపాట బియ్యము ని యిచ్చి నా అక్కడి కొత్త బియ్యము
వలెనె అన్నం మెత్తపడు తూ వున్నది గన్న వాడికి అయ్యే
దారం ప్రయాసంగా వుండును నాయు వృష్టుడు
బియ్యం సాధకం కావడం యెక్కువ ప్రయాస అ
టువంటి బియ్యం యీ ప్రాంతాల శుద్ధంగా దొరకవు

కాశీయాత్రచరిత్ర-

పెదలు జ్ఞానులు అరిగె అన్నం హోకాలంగదు పుహారు—
౧౧ తేది సోమవారం ౧౨ తేది మంగళవారం ౧౩ తేది బుధవారం
౧౪ తేది గురువారం మధ్యాన్నం పర్యంతరం తద్విధి
కెలుదలైన పితృకర్మాలు చేయన్నిదానకు స్త్రీల ఆలస్యం
వాతమన్నయిక్రదవుంది ౧౧ ఘంటలు భోజనంచేసు
కుని బయలుదేరి ౧ కోసు దూరంలో వుండే శద్దేశ్వరంఘా
ట్టుకు పోయినాము యీ గకైలాసు కొండ మీద యెక్కినది
చి కొండ తిరిగి పోవలెన్ని దిదారింగ్లానమయుండ యెక్కి దిగు
తూ నడవవలసినది అక్కడ కొండ నూరి వారిదివకపు
టి పున్నదివలు గురుబూయజాతివాండ్లు అప్పుడుని
తెల్లు తూతూరిగడుపువారు అప్పుడు అనగా పెద్ద
వెదురుగంపరం యింటి కీరావుడెండవస్త్రము నుపయిన
వస్త్రం తెరాకవవంకట్టి పున్నది ముప్పేసున్న తంరవంత
దాస్విరంపడి తెప్ప మాదం వళ్ళనా— వకపల్లకే ౧౧ మంది.
బోయీలు వకవదకు దాటించినాను అవతలి గట్టున
పోయినా వడానికి గచ్చి నిమిషాలు పట్టుతున్నది దా
టివాప్పనవదికి యిరుపక్కలా కెలండయుపున్నవి తథ్యా
రాఘాని జోరు విస్తారం యీఘాట్టుకువేదుగన్న యీ
ఘాటుయితర ఘాట్లు కనాన్నదిదాటడానికి క్షేమంగ
ఘంటల్లో నాసరంజామునవారి అవతలిగట్టుకుపోయి
అక్కడ నాశయివారికెరుత్తి పెళ్ళిమను గుర్రానికిరు౧౧

వాకేయూం ప్రవరిత్ర-

పూర్వీల కుప్పెల్పంగాను యీ గప్పు వలెనె జాంయులారా
వారికి యిప్పి నాల్లుంకాలు ఘంటకు బయిలుదేరి 3 కోసుల దూ
రంలో వృండే పెంటపల్లి అనే గ్రామం ఆరు ఘంటలు వేరినాను
దారి కొండల మధ్యే నాశ్చేన్నే మయినతన మనగరికవమవతె
నెళ్ళుంయున్నది యీ ప్రవారం రాక్షమయమ యిన్నతేనె
మరెండు కోసుల దూరం దాయిన వెన్లగా కోసు దూరం
వెళ్లడిగా ఖాండవా గావృంయున్నది యీ గ్రామంలో
విశాలంగాను న్నమందరంగాను న్న వెంకటేశ్వరదేవా
లయం వున్నది వయిసాంపరులు దిగడానికి యిదేయిండ్లో
కన్నా వసతి బహుళ ప్రసిద్ధ గ్రామం రంకోమటయిండ్లు
వున్నది, సకల పదార్థాలు దొరుకును యీ గ్రామం పూ
యిదంబాదురాజ్యంలో చేరినప్పుడు యిబ్రాహిం
నబాబు కొండవెంకటపగిరికాని మాన్యపగియీరాలవతి
నే అనేక జమీందార్లున్నారు గనక కొంత్తాపరంజ
మీందారుడిటీ యీ గ్రామం చేరినది యీ జమీ
దార్లు తిప్పమయిన రూకలు కట్టి సకల రాజ్యతంత్రం
తమతమ జమీందార్లలో ముత్తేన్నరుగా జరిపేవారు
మందిమూబలం యెక్కువగల జమీందారుడున్నప్పు
మైన్న రూకలు యివ్వదిపోదని చెప్పి దిక్కదబ్బ అప్పుడు అ
యిబ్రాహీం పాదువారు దండు యెంత్రికొట్టి సాధించిరూ
కలు తేసుకోవడం యీ జమీందార్లకు వకరికి వకరుస

రిపడం చెవచ్చినప్పటియి తెవొప్తాడి వావడం మాత్రమేకా
కుండావకరి గ్రామాదులను వకరు కొళ్లపెట్టి రయితు
లను విరంపించి గ్రామాదులను ప్రజాడు చేస్తారు యిప్తా
కలవారెలు పోసిగినప్పుడు వకరికొకరికి నాస్నియుం విచా.
రించిపమరస పెట్టికుండా చివార్ జీ చేశేషం దులాలా ప్రు
భ్యే తు యిద్ర వాస్నికాం తృవాత యిద్దరి కలవాం పెంచి
చేడుకమా స్తూ వస్తారు యీలాగంటు ప్రారబ్ధంనా
ప్రు. యీకాలంలో నేవనపత్తి జమార్ దారుడికి
కొల్లాప్ప్రరం జమార్ దారుడికి వక సంవత్సరముగాపో
రిగి తపా తపా పడు తలావున్నది యీ పెంటప నైలొకొ
టకొంత పో జమా యిదరాబాదు నబాబువారిది
యిక్కడ వున్నందున నయిష్యయాల వాట ఆఖైర్లేదా
రుత్రకలాయాం ఛివేసుకుని కొందరి జవానులను కూ
డా తీసుకొని —

—౨౯ది శుక్రవారం ఉదయాన ౫ ఘంటలు బయిలువెళ్లి
పానగల్లు అనే ఖిల్లా గ్రామం ౮ కోసుల దూరంలో వుం
డేది ౧౧ ఘంటలు చేరినాను ౩ కోసుల దూరాననె
వెనక టుష్మగుంట అనే గ్రామం వున్నది అది వెయిదఖుమం
పిశివారు అయిదరాబాదుకు లష్కరు వెళ్లడానికి యే
ర్పరచిన బాట అంతకంటె గడుపూరు మొదలు యీబాట

కాశీయాత్రచరిత్ర -

మ్మగుంటవర్కు శ్రీశైలయాత్రనిమిత్తం నేను కల్పించుకున్న
భాటయాపంపల్లికి వచ్చినవెన్క అయిదెరాబాదుకు
వెళ్ళడానికి అనేకభాటలు లోకులు చెప్పుదురు ముఖ్యము
గాకొత్తకోటభాట అందరు సాధారణంగా చెప్పుదురు
అదిముష్టి ప్రయాస అయినమార్గం యీతమ్మగుం
టవర్కు భాటవెళ్లడి సరాళంయునకపర్తి అదిమొదలు
పానగల్లువర్కు చినచిన్నకొండలు పక్కపార్శ్వంగావ
స్తూ వచ్చును అడివి అయినా భాటసరాళం యీపా
నగల్లుకొండకెందిబ్రారుకొండవిరాదవిశాలమయి
నదుర్గం కోటవున్నది యీగ్రామం యిందుహైరావే
శినయింతా కొన్ని దేశాలదారి గాకజాగీరు గ్రా
మం బస్తీ కాకపోయినా యింగ్లీషులష్కరుకు సరం
జామాచేసివాడికె పట్ట గ్రామం గన్క వెయిసాహేబుల
కు కావలసిన వస్తువులు దొరుకుతున్నవి యిండ్లువి
మనకు సందిచావిళ్ళు వున్నవి బ్రాహ్మలు నిండా వారు
మాధ్వకులు కారు యిక్కడ నే యీరాత్రి నిలిచి
నాను —

౨౯ తేది ప్రదయాన ౫ ఘంటలకు బయలువెళ్లి ౫ ఘం
టలు ఆరుకోసుల దూరంలోవుండే చిన్నవంది అనేగ్రా
మం చేరినాను ౩ కోసుల దూరానికి వెనకవనపర్తి అనే

కాకీయాత్రపశిత్ర -

జమీన్దారీకసుభా గ్రామం శిల్పాస్థానంగా నిపుస్త్ర
వపరువ్వకరిగి వృత్తిదిశానగల్లుమంచితెల్సినజవాను
లనుమార్పదానికి ౧ ఘంటశేప అక్కడనిలిచినానువ
నపత్రిల ఘంటల్లి చేరినాను జాలవయిరుపక్కల అడివి
వికటి గానిదారి మంచిదిసన్నయిసకపరమ్మిగ భయం
లేదు వనపత్రి వర్కు కొండలమధ్య భాట అయినా రా
తి గొప్ప కాదు యీ ప్రారున్నరవాదారి అయినందు
నవుసాఫరుల కుకావలశినవామానుజారుకు
ను ప్రారువారికికోటల ప్రందడంమాత్రమేకారణం
దా యీ అయిదరావాదువారి రాజ్యం ప్రారు
రికి వక జమీందారుడు ప్రసంభునశిబ్బంది జీవ
నం కలగడం వక అనుకూలం తప్పరయితులకు
యితరులకు క్షేమంలేక ప్రాణభయంతోసదా
కాలంపోసుత్త్రం ఉండవలశివున్నది కుంఫిశ్రవారు
వు జిల్లా పట్టలు వారి పంచాంగంలో వ్రాసుకు వ
న్నారు గ్రామాదులపేర్లు వివరంగా. ప్రాంత్యసం
టన వారు వ్రాశిన ప్రకారం పేర్లు అడిగితే అన్ని
గ్రామమే దారిలో లేదంటారు గ్రామాదులు దూరం

కాశీయాత్రచరిత్ర -

కొన్ని ప్రకరణాలలో తప్పినారు యిందుకు సందేహం లేదు
యీ వయినం ఆపంచాంగం అప్పుచేసే వారికి వ్రాసిదిద్దిం
తా మని చూస్తె విచారాస్పదము యినా కాలాన్నినా
బుద్ధి నిశానా ప్రయాణం చేయునిప్పుడు గన్క ఆత్రపు నేను
తేసుకొన్నేదు యీ చిన్న మంది ఆనే వూళ్లో వసతి అయి
న చెరువు కట్ట మీద చిన్న దయిన పైగల చెట్లు వున్నవి యిం
ట్లల్లో దిగడానికి స్థలం చాలదు గన్క చెరువు కట్టమీదనే
వంట చేసుకుని భోజనం చేసి ౧ ఘంటల్కు చయిలు వెళ్ళి
అక్కడికి ౪ కోసుల దూరంలో వుండే గనాపురం చేరాయిం
౩ంద్ర ఘంటల్కు చేరినాము యీ గనాపురానికి వెళ్ళే
దారిలో మోక్షపురం వనె రాజోపేట అనే రెండు వూ
ళ్లు వున్నవి మరాజోపేట వద్ద భావి యిరుపక్కలా
దప్పి ముయిన అడవి భాగం విశాలంగా మున్న గులక
యిసక పరగానడ వడానికి వయిప్పుగా వున్నది భాగంకు
యిరుపక్కలా కొంత కొంత దూరంలో చిన్నతిప్ప
లు వున్నవి మనెరాజోపేట అనే వూరు బస్తే అయిలు
న గ్రామము మేదేవాలయం వున్నది కొంత దూరంలో
కొండమీద వెంకటేశ్వరస్థలం వున్నది ప్రసిద్ధి అ

కాశీయాత్రచరిత్ర –

యినదేవస్థళం యీమనోజీపేట కసబాసమీపాన నేడగలమూపు సుందరంగా వున్నది యిక్కడికి సమీపంగానే బంగారుగుండు అనేపేరు కలిగినవకటిసోగ అయినగుండువకటిప్ప అగ్రముందు వున్నది చూపుకు ఆతిప్పగుండు పానవట్టసహితమైన లింగాకారంగా అగుపడుతున్నది యీమనోజీపేట వెలుదలగా గఁపురంవర్కు కొండలమధ్యేభాగం అయినారాళ్లు వేవ్వగులకే యిసకపోర, యీగఁపురం జాగీరు గ్రామం కొండకింద వారు, కొండమీద దుర్గం, కోటము జుబూతిగా కట్టివున్నది వీళ్లే అయినవారు బ్రాహ్మణయిండ్లు యిరువైమెప్పై వున్నా చిన్నవి అయినందు నస్థళం దొరకదంత్ర యీస చావిళ్లు వున్నవి అన్ని పదార్ధాలు దొరకును గాని నీళ్లకు బహు ప్రయాస, చావుయిలోతు మాత్రమే గాక వుప్పునీళ్లు బహుదూరం వెళ్లిమంచి నీళ్లు తేవ్వుకోవలసినది యీరాత్రి యిక్కడనిలిచినాము ——

కాశీయాత్ర చరిత్ర -

— ౨౬ తేది ప్రదయాన ౪ ఘంటలకు ప్రయాణమయి ౧౧ ఘంటలకు ౭ కోసుల దూరంలో వుండే జడచర్ల అనే వూరు చేరినాను దారి యిసకపర యామధ్యే మూలకరకోయారు ఆయారు అనే గ్రామాదులు వున్నవి ఆయారు వరకు అడవి మధ్యే భాగా ఆయారు మొదలుగా అడవి లేదు జలవసతిగా దారిలో బావులు చెరువులు వున్నవి వరిపొలాలు పొలకట్లు తోట్లు వున్నవి త్రిష్ణ నదిబాయింది మొదలు చేసావల పర్వతం అత్యశ్నము యినా అడుగడుక్కు పర్వతాలు చిన్నెలుగా వుండయా వున్నవి శ్రిష్టిచేసిన పరమాత్ముడు ఆకొండల రాతి మీద రాయిని అడికి వుంచినట్లుగా పకబండ మీద వకబండ యిమడక కొల్లునని మోచిన తావుల లోపలకవంటి రాళ్లను కొత్తరు పోరెత్తి వత్తి చేసినట్టు వుంచి యిమిడ్చి వున్నది యీ కొండల సమయా పోలు మూడగా భూమిని మలికొల్లు యివారి పర్వతమధ్యంగా భగవంతుడు చేసినట్టు తోస్తున్నది యిన్ని పర్వతాలు స్రిష్టించడానికి ముఖ్యకారణ మేమని యోచిస్తే యీభూ

కాశీయాత్రచరిత్ర -

గోళంబు దక్క బుద్బుదంగన్ను భూమిని స్థావరదశ
పొందించే కొరకు యీ పర్వత సమూహాలను సృ
ష్టించినట్టు తోచబడుతున్నది పరమాత్ముడి యొక్క
లీలావిభూతి యీ విచిత్ర పర్వత సమూహాలు వి
ధవిధమైన చిత్రాలు కలిగిన అరణ్య సమూహాలు
చూడగా వాళ్ళ సృష్టి పదానికి చాలి వున్నది గాని
పరమాత్ముడు సంపూర్ణంగా ప్రతిష్ఠ విస్తృతంచే
మానుష బుద్ధి దుర్లభమయిన శక్తిని కలగచేయన్నదా
నకు. మాత్రమే చాలకుండా వున్నది యీ పగులు
యిక్కడ నివిచినాను యీ వూరు బస్తీ గ్రామం
సంపన్నమైన కోమటి వర్తకులు వున్నారు దేవస్థలం
వున్నది అందులో దిగవన్నును రమణీయమయి
న కోలను చుట్టూ మంటపాలపైన యేర్పరచి వు
న్నది సకల పదార్థాలు దొరుకును యీ వూరు
యింతే మలు స్వామి రుపై గ్రామాదులు రాజ
గోపాలరావు అనే ఆరువేల నియోగి బ్రాహ్మ
డికి బహుమతరాలుగా జమీందారు నడుస్తున్న
ది మూడులక్షల రూపాయలు గోలకొండనవా

కాశీయాత్రచరిత్ర -

చుతుకట్టుతాడు యిప్పట్కి ౨౦ సంవత్సరాల క్రిన్ద

వాడు తల్లిపురస్కారంగా ధారతనం చేసుత్తావున్నా

డు ధర్మసంసాద్దినమని చెప్పబడుతున్నది రాచూరు

అనే వూరు వారికి రాజధానిగా వున్నది

—౧౨ రది వుదయము యినక్ల ఘంటల్లు వేచి ౩ కోసులదూ

రంలో వుండే నాగనపల్లె చాలునగరం అనేది నామం

కలిగిన వూరు ౧౦ ఘంటల్లు చేరినాను దారిపుపో

పరాళంగులకయు సకల కలకిన రేగడన డవడానికెచం

ప్లాకు మవరేవయుప్ప గావున్నది యీవూరికి చుట్టూ

కోట యిది చాలకొండు అనేవు సద్దికి జాగీరుయి

వ్వి బద్దదిబహాదు ధర్మాతుడు అని పేరుబడి యంక:

వారియుంతో యిప్పుడు కి జీవిస్తున్నాడు అతనికి పెళ్

గసంతు లేదు - అల్లుడికి ఆ జాగీరు నడుస్తున్నది యీ

కోటను గ్రామాన్ని బహాదు బస్తీ చేసి వున్నారు గన్క

యీ వర్ణ చూచిన అనేక కోటలలో యీ కోట గ

ట్టు చేసి చూపించా గావున్నది బహాదుబస్తీ ఆరి

ముం యీగ్రామంలో వుండే వకదర్మశాలి అని యిక్క

డవారుకులనే ఆ వెడ వకసత్రం కట్టివున్నది తిరుపతి

వదివివెనసత్రమనే మాట యిక్కడ వినాను చాలకం

మరెండు దేవాలయాలు హరిహరాదులు

కాశీయాత్ర చరిత్ర

చెర్రి వరయుగా కృష్ణా తీరా ప్రవేశ సమీపంగా అగ్రహా
రం కట్టియిచ్చివారు అన్నియుంకి జీవనానికి ప్రార్థి
యిన భూవసతి యేర్పరచినారు యిక్కడ భోజనం
చేసుకుని ౩౪ ఘంటలకు బయలుదేరి ౩ కోసుల దూరం
లో వుండే జానంపేట షరక్కు నగరం అనే స్థానము
కలిగిన బస్తిబాజారు వీధికల గ్రామం ౫౪ ఘంటలకు
చేరినాను యీ వూరు తురకము యుంటకగోరపాయి
చావడి గుడికి అంత భూర్వతంగా వున్నది, దిగడాని
కి యిది తప్ప వేరే యిండ్లలో స్థలం దొరకదు వెళ్లను
చవారు (ప్ర) యీస లోతుగల బావులు వూళ్ళో వున్నా
మంచి వుదకం కాదు దూరాన మంచి మంచి వెళ్లాతెత్తు
కొవలసినది పోనగళ్లు వెయిదలగా యీ వూరివ
ర్తు భాపు గుర్రపు బండ్లు వర్తకం విశాలం వర్త
నగిరి వున్నా చాలా నగరం వూరివయుందరకాం
చం రాతి గొప్పమిగిలా ఖాపు బహుబాగు పల్లా
నిశిదిగి మట్టలు యెక్కుతూ బాపుసాగిపోరపావు
న్నది సాధారణము యిన అడివి మధ్యే భాపుపోర
షావుండుటా వున్నది యీ జానంపేట వద్దవరకూ
పు వున్నది కడప వదలి నవేనక అప్రయత్న పూర్వ
కంగా నాలుగు వయలు అక్కడనే అంగళ్లలో దొరు

కాశీయాత్ర చరిత్ర —

కలుగున్నవి యీ దేశాటనం చేయడంవల్ల దేహం దా
ర్ఢ్యానికి వచ్చే లాభం వకటిగాక ద్రవ్యసాధ్యంకాని
స్థలాలలో పదార్థాలు దొరికేనందున్ను అపరూ
పములయినందున జోరాత్న దికినిందా ప్రియభోజ్యం
గా వుంటున్ను పున్నది విధవిధమైన భావములు కలిగినమ
నుష్యులు మొదలయిన జంతుకోటిని పెద్దచరాచ్ర
కములయిన శిలావృక్షసమూహములను చూడడం
లో జ్ఞానం తరసుక్తం చాలభుక్తిని సంపాదించు
దానికి వకవేళ కారణం కావచ్చునని యీ రాత్రి యీ
ప్రాశ్నని వివిచినాను —

౹౧ తేది ప్రుదయాన ఘంటల్లు షవాళ్ళు సమీప ప్రాం
తీయంగన్న ప్రయాణమై వెచ్చిక్కోసుల దూరంలో ప్రాం
దే షాపురం అనే వూరు ౧౦ ఘంటల్లు చేరినాను దా
పలో పాలమాకులా అనే బలవసతి అయిన గ్రామం
వున్నది ఆ పాలమాకులవర్కు భాటయోగ్యంగా
వుండినా కొంతకొంతదూరం ఒంటి గొట్టుగా వు
న్నది జడచర్ల వదిలిన వెనక పర్వతపు మూపోలద
ర్గనందారిలో యీవర్కు తేదుసాధారణంగా
యిన అడివి మధ్యే భాట యీ ప్రాశ్నో దిగదారినా
డితే పెద్దమామిడి తోప్పులో భోజనానికి జలవస

కాశీయాత్ర చరిత్ర

తిగా వుండగా దిగినాను వుణ్యక్షేత్రావలశిన పదా
ర్థాలు దొరుకును గాని దిగడానికి స్థలం యియ్యరు
ఆత్మకూరు వెలుదలు దిగడానికి దేవస్థలాలు వుంటేను
యిప్పుగాని యిండ్లలో స్థలం యియ్యడం లేదు యి
చ్చే పాటు విశాలమయిన యిండ్లున్న లేకవున్నది అయి
దరాబాదు దాటిన పిమ్మట నుస్థలానికి యిదే ప్రయా
సగా వుండునని వినికిగా వున్నది గన్కు షవారులో గు
డారాలు తయారుచేయించి గ్రామస్తులు కొనిరుప
ద్రవంగాను న్నదిగగానే స్థలానికి నిర్విచారంగా వుం
డేటట్టు కూడా తీసుకుని పోవలెనని యోచించినాను
అయితే వులాకేవారికి ఖర్చు దండంగా అగుపడు
తున్నది ఆ దండానికి తగ్గదా తప్పించే శ్రమంటే లో
కులు సంతోషించరు యింపే తాకుండా చోవలోవి
షయు భోగాలు యెల్కన్న ఆపేక్షించే కొద్దీ వ్యసనం
యెక్కువ అవుతూ వుంటున్నది దూరప్రయాణం
లు నిశ్చయించి వట్టంస వారే లుతీసుకుని వచ్చువా
రు సవారీల్లు దండెను ఆసరా చేశికొందా మీద
నాల్గు యినపకంబులు బిగించియున్నావి అట్టు
లు కొట్టినచు నుష్పబలమైన ఘుటాలతగ్గా క్షట్ట కో
ట్టించి ఆ తగుళ్లతో దార్వి తాటులైతే ఆ దార్వాలు

కాశీయాత్రచరిత్ర-

కుండా యిస్త్రీ ఆంట్లు బిగించవలసినది అటువా
యునందునవా బంగాళా షాపాలకి దోవలో మోసు
కునివస్తు వుండగా ఆ యిస్త్రీ ఆంట్లు కొట్టినలా
వు నపలకతెచ్చి పల్లకీ కుప్పగా కిందపడుతూవుండే
ను చేసినవప్పుడు వినగానే బోయీలు పల్లకీ దిగు
వదించినారు కేమ సన్నతాళ్లు నావు లెరతుగా
వుండునే నేళ్లు వేదు కుండా మనతెచ్చిన తాళ్లుగ్రం
థార్నాదివద్ద వుండగా పయిన గ్రవ్లు మొయ్యాబలం
గావేసి వయుందు దండెకు వెనక దండెకు దిగువ వప్పంగుం
టా 3 కట్లు వేసి బిగించి యీ వర్ష భగవత్కటాక్షంచాత
తెచ్చినాము తదార్విరా పల్లకీసవారీ అయినవ్వారు
కొన్ని తాళ్లు కూడా తేవడం అగత్యంగా వద్ద వున్నా
ళ్లు బాలకి దోవలో యిక్కడ విచారించినా దొరికిన
దికాదు సాగనారని వర్త్త సంగం అనే గ్రామంలో తేసి
తాళ్లు బోయీల చాత వేయించి కట్టించినాను యిం
తేకాకుండా పరివారసమేతంగా దూరప్రదేశం
పోవేట్నే వారు ధారిలో అశ్వత్థపడే పరిజనాన్ని
దారిలో ఆటంకపడి నిల్వకుండా సాగిరావడా
నికి వకవృత్తాంతాదివయు సాఫరు చేసి దినం 3 ఆమడనడవ

కాశీ యాత్ర చరిత్ర -

కలకత్త గుర్రప్పట్లు అయిదుగురు వారి యీలతో వచ్చి
తెలిసి అయిన సామాన్లు ప్పజోలి తీసుకుని రావలసిన
ట్లు నా అనుభవం నాకు తెలియచెప్పినది అనే ప్రకా
రము తిరుపతిలోంది కలకత్త గుర్రప్ప తప్పు వచ్చి కూడా
తెచ్చినాను హైదరాబాదులో వచ్చి జోలి తయా
రు చేయించి తీసుకుని పోతున్నాను అందరు ఆరోగ్య
ముగా ప్రదేశాలములలో యీ తప్పు పమీదను జోలి
లో మనావలసిన సామాను అధికముగా వైద్యా పవికి
తీసుకుని రావలెను యింకా నా అనుభవము తెలి
యచెప్పినది యేమంటే పరిహారంగా దేశం
తిరిగే వారు చికిత్సకే క్రమం యెలంభిలాచితంగా
తెలిసినవారికే కూడాపి యిమలకుని తగువొంటి
అప్పుధములు కూడా తేసుకుని రావలసినది
ముఖ్యముగా ఆజీర్తికి జ్వరానికి రక్తానికేగా
యాలకు అప్పుధాలు నాబుద్ధి స్థిరంగా ద్వారా
యిస్తూ వచ్చినంతలో భగవత్సంపాత్రముచే చే
యీసారికి నా పరివారానికి వచ్చిన ప్రత్య
వమూలు నా వారికి వల్పమూ వచ్చినది కూడా వచ్చి
వారికి వైద్యము యినదని భర్యాంశము తగినిప్పినది
శేమము యిన ప్ప పస్తులు యింత భద్రముగా వుం

కాశీయాత్రచరిత్ర-

చినాతునకలుగాపగులుతున్నవిగనుక ...ంగళా
నాయుడతుత్తవేదారికియోగ్యముని... తెలుసుకున్నా
ను అనాలు అర్ధణాలు పావులాలు మనవద్ద...
దుష్టకరమవిడిచినవెనుక పూరకవు కడాధాతే...
వుండె వెండినాణ్యాలు మాత్రంపనికివస్తున్నవి
త్రిష్టకు అవతలపయిసాలు త్రిష్టకు యీవలపని
కిరావు త్రిష్టకు యీవల అనాలున్న పనికిరావు యీ
షాపురమునుండు ఘంటల్లు వదివిరాత్రియెనిమి
ది ఘంటలుకు ఆరుకోసులు దూరమును లోవుండే మ
యిదరాబాదు షహరు ప్రవేశించి షహరుకు సమీ
పమతుంగా వుండే షేగంభజారు అనేపేట లో వకతో
టబంగాళాలో దిగినాను యీ షాపురంవదిలినవెన
క రెండుకోసుల దూరమును లో షంసాబాదు అనే బస్తీగ్రా
మం కోటసహితముగా వకటివున్నది ఆవర్కు దోవస
రాళంలో గడిమ జాలీబాట వలెనే వక ఘడియమూ
రంమిట్టి యెక్కే ఘడియదూరంపల్లములో దారిన
డుస్తూరావల శి.నదిషంసాబాదు పెయిదలు. చిన్నతి
ప్పలుదారికినాలుగువక్కలా అగుపడుతూవచ్చి
నుదారికొంచెం రాతిగొట్టుదగ్గరదగ్గరచిన్నగ్రామా

కాశీయాత్ర చరిత్ర -

లు వుంటున్నవి అనేక మఠములు మాహాత్మ్యాల వల్లనూ

చిన్న చెరువులు కొన్ని వున్నవి వాటికింద మామిడితో

పులు కూరగాయలు తోటలు వేసివున్నవి యీదినం

శు॥ 7 సోమవారం పండగ ఆరంభమయిన హోళ్ళీదొ

దినం యీ షహరుకు కొంచిగరుడశావ మయిన్నిష్టై

నష్టగా యీ సోమవారం పండగ ప్రబలమైన పుష్ప

వం యీ పుష్పవనాలంలో పరమాత్మ డిచైతన్యం

యీ షహరులో యెక్కువగా ప్రకాశించుచుంటా

త అనేకవేలమంది యీ షహరము తస్సుగా వుండే

వారు కూడా షహరుకు వచ్చి యీ హోళ్ళికోదినం

మొదలు ఆరుగుల వర్కు వుంటున్నారు సకలవిధము

లైన ఆరాధనలను అంగీకరించియా దేశీభా

వనాయత్ర. శిద్ధి భర్గవతా ద్వేశి అనేనెన్ని యత్ర

కారంలో కల యిష్టశిద్ధినిచ్చే పరమాత్ముడువక

డే గనుక యీ పుష్పవనాలంలో పరమాత్మచైత

న్యం యిక్కడ ప్రతిష్టించుచూట యీ స్థలం

యీ కాలమందు పుష్పస్థిశమని భావించి యి

క్కడ యిష్టకాలమందు ప్రవేశపెట్టినందుకు

కాలీయంత్ర చరిత్ర - : ఆ--౨

యీ ఆశ్చర్య కర్మ వాలా కాని యంఢఢము యినది
—ఆ౨ ది మంగలవారం రాత్రి వేయి దయి ఝు లాయి
ల తేది మంగలవారం సాయింత్రం వరకు హా
యిదరాబాదు షహారులో చేరిన చేగంభ
జారులో వున్నాను ఆ రాత్రి వేయి దయి ఝులా
యిది ౧౨ సోమవారం రాత్రి వరకు శికేం బ్రా
బాదు అనే పేరు గవిగిన యింగులీశ్ను వారిదం.
డు వుండే బస్తీ శిపవిలాపము గా వుండే కాశాగూ
డం అనే బొవ్వు దేవరనాగవ్ను హొం పౌవడి లో
వున్నాను — యీ హా యిదరాబాదు షహారు
కు మట్లా చేగంభ జారు అనే బస్తీ గసాం వాయు కాశ్న
కొత్తే యు కలవి వున్నవి యిది షహారు అ. పేత్రీ యూ
వాప యెూగ్సేం యిక్కడికి కోశడు దూరములో
కారువాన అనే బస్తీ రఖాత్రి లు వంగ యిం రా అవేళ్ళ
పత్రకులు వుండేస్త్ర శం వకయి వున్నది. ఆ చేగంభ
జారుకు చేరిన వ్హు యింగిలీశ్ను రిసైడెంచు ని జాం
వారి ఖర్చుతో కంద విస్తారంగా మున్న అలంకారం
గా మున్న వకేవ హావేలి కే ష్ఠిం చు. వేలు ని బాడిగే ని జాం

కాశీయాత్రచరిత్ర-

కు యిస్త్రా కాపురం వున్నాడు. యీ షహరు వెలి ను
చుట్టు లోకులు వర్తకులు యిండ్లు కట్టుకుని వుండుట
చేత వక పెద్ద బస్తీ అయినది. యీ స్థలం పేరు లక్షు
ఘాటు అంటున్నారు. షహరం లోపల పల్యా బంద
అనే పేరు గల్గిన వక పేట వున్నది. యీ స్థలమందు యి
క్కడ కల బ్రాహ్మణులందరి యిండ్లు కట్టుకుని కాపురం వు
న్నారు. దివాను పేష్కారు మొదలాయి యిక్కడి యి
ల్లు కట్టుకుని కాపురం వున్నాడు. నిజాం దేవిడీ యీ
షహరు మధ్యే వున్నది. అదే వుయిన పెద్ద మనుష్యు
లు అమీర్లు వుమరాలు అనే పేరు గల వాళ్లు
సాధారణ వర్తకులు నిజాం వంశస్తులు. ష
హరు మధ్యే కాపురం వున్నారు. షహరు మధ్యే ము
క్కా మశీదు అనే వక తురకల జపశాల వున్నది. ఘాటు
స్తంభాలు రెండు మెలాం చేసినవి. బహు దూరాని
తెలుస్తుంది మశీదుకు యెదురుగా లోగడి దివా
ను ఇమాంబారాలం అనేవాడు కట్టించిన కారంజీలు
లోతు కలది వున్నది. వాటికి సమీపముగా. గు
జరీ అంగడి చౌకు అనే పేరు గలవి గబ్బిల అంగ
ళ్లు పాత్ర సామానులు అంగళ్లు నాలుగు జావలు

కాశీయాత్ర చరిత్ర -

చేరడానికిగాను కట్టిన వక గొప్ప సత్రావికలిగినా
లు గుదర్శనాలు కన్పిన వక చావడి వున్నది పూ
రు లోపల రాజవీధుల కంటా గుండు రాళ్లు ప
రచినారు అటువంటి వీధులలో వుండే కష్టలను
ఆడుగు నడిచేవారికి పాదాలను వ్రాడుస్తూ
వుంటున్నది యిండ్లు అలంకారం సందులకసం
ది యితర దక్షిణాదేశంవారులలో వాసంచే
చేవారికి యిప్పటిగా వుందదు రాజవీధు
లలో ఏమగలు వెయిదలయిన వారానాలు
సదావసత్రాపోహం వుందుటిచేతనున్నప్ర
తిమనిషి ఆయుధపాణులయి మెత్తనివా
రిని నరకడం కొట్టడం శూరకృత్యముగా యిక్కడ
యుండుంచేవాడికే అయివుందదము చేతవారులో
యితరదేశస్థులు సవారిమీంద పోయిరావని
స్తే కొందరు ఆయుధపాణులుగా వాకొప
రుషంకలవారిని గాశూదా పిల్చుకుని పోవ
లసివున్నది త్రివేణి నది దాటిన దివెయిదలు పా
యిదరాబాదు వరకు పకీరులము యింగనుక

కాశీ యాత్ర చరిత్ర -

ప వారి చిలా దయువరకు వచ్చినా అడుగడు

కుహ్నా పకీరులు పొగడి చాస్త్రీం అడగక మానరు

వారికి కొన్ని గవ్వలు యినాయి సూత్ర రాక పో

తే అపమానం వంటుది పైసా వారికి గొప్ప

సంభావన వస్త్ర పత్తం రుగరి యిక్కెడి పైసాలు

గ్రం పైసా గకాంపుంజీల గవ్వలు పుంజీగకి

గవ్వలు వయావాయి దంబాదులో చిన్న

రూపాయిలని వకది నుస్తు గోవిందబు కుషిలు అ

ని వకది నుస్లు వలామణి అపుషుండి యారూ

పాయి వకచేతినుంచి వకచేతికి వచ్చినప్పు అ

యితే వకటు రెండు పయిసాలు వప్పు మియుస్సే

కనె మారకం కానేరదు యావలావంటి రూ

పాయిలకు యిక్కెడివారు చేకే పరిక్ష అన్నా

వైక్సే వులు యియువంటి రూపాయికే యినా

వక దోషం పెట్టిక మానరు వస్త్ర పత్తం కుంఫి

నే రూపాయిలకు అహందర చేదు. అయితే

దార వపు యిక్కెడి రూపాయిలకు రుగరి పైసా

లు రం యాష వారు గోడకు చెరినప్పుగా మలి అ

కాశీయాత్రచరిత్ర —

నియిక్కడివారు చెప్పవలెనకుండ నదిపారుతూ
వున్నది. యీనది వాడపల్లెవద్ద త్రిస్థలీలోకము
స్తున్నది. పోయినసంవత్సరం నదిప్రవాహంయె
క్కువగా వచ్చి ఢిల్లీదర్వాజావద్ద యింగిలీషు
వారు కట్టిన వారధిని పగలకొట్టి యీషహరు
లో కొన్ని వీధులు బేగంబజారులో కొన్ని వీధులు
ముంచి(వేసి)పోయినవి. బేగంబజారుకు షహరుమధ్యనే.
యీనది దాటడానికి పూర్వకాలమందు తురక
లు రాళ్లతో అతిజలవతుగా వక వారధి యేను
గులు వెడలయిన గుంపులుగా యెక్కిపోవడానికి
యోగ్యంగా కట్టినారు షహరు మధ్య చిన్నతిప్ప
లు కొండలమయం. అనేక తిప్పల అగ్రమందు
మసీదులు కట్టివున్నారు హిందు దేవాలయా
లు లేవు వున్నా ప్రధికిరా. నియెన్నరు షహర్లయిం
గిలీష్వు దండు శిబ్బుకోసుల దూరంవున్నది మధ్యె
హుసేను సాగరం అనే పేరుగల వక గొప్ప చెరువు
వున్నది అకట్టమీద యింగులీష్వారు గుర్రా
ప్రబంధ్నాహా యెన్నెటిందుకం యెగ్యంగా బా
ట ముస్పటగా చక్కచేసి మెగలాయివారున్నాయి

కాశీయాత్రచరిత్ర -

మనుష్యులయెక్కిన దివిచరవకుండా భాషలు
యిరుపక్కలా తపుపాంగా పెట్టివున్నారు. జా
తులవాండ్లను వినవోగా యితరులను అనేకప్పు
మాదవాకుం తెక్క రెక్కని యెన్నెరు యీజాతు..
లవారిపేరు పరంగీలని యీరాల అంటారంటే ఫి
రంగీలతోపావా సంచేశేవారు గమ్మప్పరం
గీవారని యీదేశస్తులనసాగినారు యితరదే
శాలలో పరంగివారని అనబడ్డకుంఫిణీలప్పరు
ప్పండేస్థకం వా యిదాబాదున్నాది నదినా
నికె యెలక్కల వగా బస్తీ అపుతున్నది ంసంవత్స
రములకింద నేను చూచినప్పుడు యేనాత్రి యుప్పుడు శివారు
ప్పర్తీ కరము యైన బస్తీ అయినది షహరులోని
స్త్రపుల్లినిరుకులేదు యేవస్తు వమాదసుం
తానికి యువదు ప్రాపించిదరఖాస్తు చేసినాది
వాగీజీసుంతం గుత్త యిస్తారు. కొప్పెలబుండ్లు.
విస్తారాకు లెకలు షహరులోరంగా వచ్చానికినా
యిగు అయిదు తీరువ యిలు అడిగితే శావాడికి జోడా
వరిగెద్దియియువ్వవలెనని పున్నది వంపినా అడిగదికల్లవేదు

కాశీ యాత్ర చరిత్ర -

ఇంగులీష్లు దండులో యీ హిందుస్థానమందు విచారణ
కూడా కొత్వాలీ చావడిలో కవిష్మ్నరయాఘు అశిష్టాం
ఘుమేలందా జరుగుతుంది గన్క లోకులు యెవర్త్యకులు యీదం
డులో వశించడానికి దినదినానికి యెక్కువగా యిష్టపయి
స్తూ వస్తారు యిక్కడి యింగ్లీషు అంతా యెన్ని మద్దెల అ
తమ్ముల వారిగా కట్టినా స్తంభాల మీద చప్పు యిప్పారి
లో భేంచేశి మట్టిగోడలు పెట్టి ఆగోడల పయిన వాజూ.
మ అయిన సన్నగా రకావ లక్ష్మి చిత్రవిచిత్రాలతో పూస్తూ
న్నారు యిక్కడి మట్టిగుల కశేలశిన యెరుత్రశేశదమ
పోటుట్టిగా వుండతగ్గది యింగులీసు దండులోనే ను
దిగినస్త్రలం వాసయోగ్యం యీషహారు చటిబ్బావిం
డే భూమి బహుసారవత్తు అయినది యెుత్రిత్రం చే
నా అతి విర్సంగా పయిరు పెట్టి శ్రద్ధ యెవరికి రం
డు కారణాల వల్ల నీవు వెలదయి కారణం చేదల యిన
వారు యెుకెట్టి వేశనా వాయి ఘలాన్ని ట్రేమంగా ఆ
యుద్ధాకే ఆభరణాలగా వుంచుకుని దర్పగామే యుశ
స్సగా భావించుకుని వుండే లోకులు అనుభవించని
యెస్సకువు పపన్నలు తోడు యివనాలు వేతావుంటే వ
పత్పరంపరులు రాజుకి యెస్సం చాత అప్పుచ్చుయికి వారి

కాశీయాత్రచరిత్ర —

కి కలుగుచుండాత ఆసుఖం అనుభవించడానికి ప్రాప్తం లేక
ప్రస్తదియింతకు పూర్వము వెళినవాళ్లు వచహరీచా. గా అయిప్ప
స్తది చూడా. ఆరంజీపండ్లు విస్తారం కద్దు సకలవిధములై
నపండ్లు ఆకుపండ్లు వినవచ్చేగా వుంచిది. దొరుకును
అయితే అతిప్రియం వస్త్రపర్యానికి నాళ్ళవలె ఉం. తలధ
రయివ్వే వలశినది కరారగా యిలు ఆదేప్రకారం ప్రి
యము యినామరీరుచి తరంగా వున్నవివస్త్రా యిప్రి
భరకాయి, శిపా యిలా యికు అంయినవి యీషహరు
లో దొరుకును భారీరత్నాలు కొనేవారు యివుతాన్ని హంభ్రై
ర్సం యెు వరికి వేసం దునవర్తకులు తేవడం లేదు ఆభర
ణాలు వగయిరా వుంచుకుని విక్రయించే వారు తమ
కా వ్రనమ్మత్రం కొంత శిబ్బంది వుంచవలశి. వుంటున్న
ది తదావిరా. వకబుజురుగువారికి కలగడమువు
టున్నది అందువల్ల కావలశిన గొప్పవారు వారి యిం
టికి వెళ్లడం వారినిపిలిపించుకుని కావలశిందివా
రు చెప్పిన ధరకు పుచ్చుకుని తమకు సమ్మతి అయిన
ప్పుడు ఖరీదు చేస్తారు వస్త్రాలు వర్తకసరళిగా. ఆ
టు వంటి గొప్ప వస్తువు యికొని అమ్మడం లేదు సా
త్వికప్రభుత్వం కలరాజస్థానంలో వెలదిగినవారికి యీ
షహరులో వునికి ర్మియీూ రాజస్థానంచారవముల్లా

కాశీయాత్రచరిత్ర -

భయప్రదంగా వుంటున్నది యీ పహార్లు 3 కోసు
లదూరం హాగోరలకొండ అనే దుర్గప్రదేశం వకటు
న్నది అక్కడ దిలవు యిన కోట అందులో నిజాం
యొక్క అంతఃపురస్త్రీలు సమస్తధనం యొక్క మూ
లధనం మహాకూడా వున్నారు విస్తరించి గ్రామము
లు అందులో మనుష్యులు యిండ్లు కట్టుకుని కాపు
రం వున్నారు యీ పహారులో పెద్దమనుష్యులు
ఆనందకరానికి చేసుకోవడం యేమంటే వక బసవా
గి ఆనే చిన్నతోట వేశేది అందులో జలధారలు పో
యితే చేశే కారంజీలు కట్టి వుంచేది యీ జలసూ
త్రాలు అలంకారంగా వుంటున్నది యిక్కడి రా
జ్యతంత్రం జరిగే క్రమమేమంటే పూర్వరా
లముందు ఢిల్లీ పాదుష్హాను శిపాయి ధర్మంచా
త సంతోషపెట్టి యీ రాజ్యాన్ని జాగీరుగా
పుచ్చుకున్న ఆసబుజా వంశస్థులు యిప్పుడు రా
జ్యం చేస్తూ వున్నారు యింతకు మును ప్రాల
రుజంగు ఆనే అతను దారతనం చేశి సంవత్సరం
కిందట విసారయినాడు అతని కొమాళ్లల్లో వకర

కాశీయాత్ర చరిత్ర -

యినసాసరుదాలా అనేవాడు యిప్పుడు పత్తింకరుంప్పి నే
వారిసహాయంచాత కట్టుకుని ప్రభువు అనిపించుకుని
వున్నాడు యీనబాబుకింద వకదివాన్ జాగీరు అనుభ
విస్తూవుండేది అతనికింద వకపేష్కారు సకలరాజ్య
తంత్రం విచారిస్తూవుండేది వుండేరాజ్యమంతాన
వుకరులయిన అమీరువుమరాలనే పెద్దమనుష్యుల్కి
జాగీరులుగాను స్వపారంపర్యంగా ప్రభుత్వంచేసే
వారికి జమీన్లుగా భాగించి జమీన్దారుల వద్ద
మాత్రం సాల్యా యింతమాత్రమని రూకలు వసూలుచేసు
కుంటూవుంటారు అమానగా షాలుంకావుంచిమా
మని యిచ్చేతలచ్చే వవహారం జరుపుకోవడంనింతరాచేదు
వారివారి ఆధీనంగా వుండేభూమికి వారువారు పూర్తి
అయిన స్వతంత్రులుగా ఆయాయ భూములలోను
వుండేకాపురస్థులను భర్త భాగ్నాన్ని యాన్ని అధి
కమయిన అధికారంతో యేలుతున్నారు యీనబా
బుపెద్దలవద్దరం సంవత్సరములకింద కుంఫినీవారు
స్నేహమార్గంగా ప్రవేశించి ఆరుపటాలాలను వారి
తయినాతిగా శికింద్రాబాదు అనే స్థలంలో ప్రవేశపెట్టి
వచ్చేభావనగా వకరెసిడెంటును యిక్కడ నిలిపినారు
ఆ పటాలాల జీతానికిగాను కడప బళ్లారి జిల్లాయిలాం

కాశీయాత్ర చరిత్ర-

డుయీనబాబు వద్ద జాగీరుగా కుంఫిణీవారు పుచ్చుకుని యిప్పుడు అనుభవిస్తున్నారు క్రమక్రమంగా రాజ్యతంత్రంలో యేపని జరిగించవలశి వచ్చినా రెసిడెంటు అనుమతిలేక జరిపించేవాడికెంతేనిష్టం యిప్పట్లో హాశిగివ్రదితముకు రూకటికెప్పని ఖలవంతులయిన జమీందారులవద్ద సావెనపయికం వసూలుచేసుకునే యిష్టు తెందవారి రాజ్యం వనే కుంపిణీవారి ఆధీనంచేస్తూ వస్తున్నారు. ఆయీవంటి వారివద్ద కుంఫిణీవారు రూకలు వసూలుచేశి నిఖాంకువలు జరా యిప్పిస్తూ వున్నారు సదరహి ఆరు పటాలాలుగాక యింకా ౧౨ పటాలాలవరకు యింతరం రెసిడెంటు మూలకంగా కొలువుపెట్టి యింగ్లీశ్సువారి ఖాయిదా వొప్పించి ఆయువాలు వేయిందలయిన స్త్రీవులలో వుంచి నెలనెలకు వారి జీతం రెసిడెంటు మూలకంగా యీనబాబు దివాన్ పేష్కారు యిస్తురూకలు కట్టిని, జమీందార్లవాదివకావలశినప్పుడు కావలశినంత యీపాజు పంపిస్తూ వస్తున్నారు. యిప్పట్లో దివాన్ పేష్కారు వేశేవందులాలా సదరహాజ్రాస్త్రి పటాలాల జీతానికిగాను నెలకి సుమారు 3 లక్షుల రూపాయిలు యిస్తున్నాడు యిదిగాక నబాబు

కాశీయాత్రచరిత్ర -

మనోవర్తి, ఖర్చుల్లు గ్రామ వెలగకి మూడు లక్షల రూపా
యలు ఇప్పించలసి వుంటున్నది ఐతేగాని నజరు, ఇనా
యతులుగా కొంతశలవు చెందులాన్ని తగు ఇనావ
స్త్రున్నది ఐది పోగా మిగిలిన వహలు ఇయాదివార్లు పెష్షా
రు చేసేవాడు సమ్మతి అయినప్ప యందువేసంతోషం యిస్తూ
వస్తాడు యాత్ర యవలు ఇచ్చెయ్యదానికి రాజ్యం
లోఅి వున్న వహలువాలకి దివార్లు పెష్కారు అక్షులహా
తహాతవాహడుతూవున్నాడు ఇానబాబురాజు
మంతాము పిశ్రీవారి బైయాత్రి చాలాగాపొంది
వీన్నారు ఇయువండుషహారు ంది మంగలవారం వు
దయానక్షుఘ్నం పహపది లిక్క కొలసుల్ల దూరం. లోవ్వం
డేమెడివర్ణ్ణ అవేవ్వారు గంధం టు లు చేశినావులుదోవ
విహాలు సారా శంగులకయిసకపట్రు గురుష్ప బండ్లన
డవడానికి యోగ్యంగా వున్నది బాటలు ఇరుపక్క
లా శితాఫలవు చెట్లు ఉడివిశ్యంగా కకరంగా వున్న
ది మెడివలల వ్వారికి ముందర వకటి రెండు వాగులు
దాటవలశి వున్నది వర్షాకాలం దాట డానికి ప్రవా
హం వస్తే వకటి రెండుదినములు ఇాగవలశి వున్నది
వూరుపెద్ద వూరు కావలశిన వస్తువులు దొరుకును
అంగళ్లు నానా వున్నవి నేను వనాత్రి పట్నం నుంచి వచ్చే ట

కాశీయాత్ర చరిత్ర —

ప్పుడు కొలువు పెట్టి తెచ్చిన ఆరు గురు బంట్రోతులు ఒ. కా

కవదపలోర గురు వురాం బంట్రోతులను కొలువు పె

ట్టినాను అయిదరాబాదులో యెక్కువగా ఆరు గు

రుని కొలువు పెట్టినాను వీరికంతా జనం౧కి నెం౧కి రు

2 లెఖ్ఖ వరకు నేను చేసిన ఖాయిదా యేమంటె కాపాడ

వలసిన ములాల పదార్ధం సహా జంగాయి జమాను వద్ద

వుండే పెట్టెలలో వుండు నేనే తాళ్ళం లోకులకు వుం

డవలసినది గనుక అ ఘువంటు తాళ్ళం టెలా అయోగ్య

ం ప్రమాదాన్ని చెయ్యి వాహించినా ములాల ధనం ప్రత్యేవుం

గా వుండే కారణం కాపాడవలసిన ములాల ధన పెట్టెలను

సవారిలో వుంచి సవారి తల్లులకు జీగాలు వేసి సవారీలు

వుళ్ళల్లో వుండే దూర ప్రదేశపు బావి జ్ఞాతుల్లో ముసాఫ

రుఖానాలలో మశీదులలో వుంచి యిద్దరేసి బంట్రో

తులను ఘాముకు వెనె జతగా పారా యిచ్చి పెట్టిన

గురుని వుంచి తాళాలను జాగ్రతగా కూడా వుం

డేపట్టి దిట్టం చేస్తూ వస్తు న్నాను సామాను కావడి

పెట్టెలను నేను దిగే స్థలంలో వుంచి. అక్కడ ఘామును

వకేడు వంతున పారా వుండే పట్టి ము గ్గురు బంట్రో

తులను వుంచుతూ వస్తు న్నాను అయిదరాబాదు

లోర సాంలి అనే సిపాయిడే రాలు తోసినందున

కాశీయాత్ర చరిత్ర -

అవి మోయడానికి రెండెద్దులు ఆ దేశాలలో వెళ్ళ
గిలకుండా వేసే అరకలు వాపలు మోయడానికి
ఒక యెద్దు ఆ దేశాల మేకలు ౧౦౦ మోయడాని
కి ఒక యెద్దు అంతు ఆరు యెద్దులు యెద్దుకి నెలకి
రు ౫ వెళ్ళను కొలువు పెట్టి తీసుకుని వచ్చినాను ౨
యెద్దుల్లు ఒక మనిషి వంటున యిద్దరు యెద్దులవాం
డ్లు కూడా వచ్చినారు యీ దేశాలు కొత్తదా
నికి తియ్యడానికి యిద్దరు కలాసులను నెలకి జ
నంగికి రు ౨ తెళ్ళ సంబలానికి కొలువు పెట్టినాను
యీ దేశాల బాంగులు యెద్దులు మోయదు గన్క
అవి మోయడానికి ఒక మనిషిని రు ౨ దక్కకు
కొలువు పెట్టి ర దేశాల్లు ఆయన బాంగులు గంగ్ని
పచరవా యిద్దరు కలాసులవా తపచరవా బేంబు
మనిషి కాతపా యింటుకుని వచ్చినాను యింతే
కాక ఆయిదరా బాదు నుంచి నాగపూరు దా
రి బహు అడివి మృగభయం చోరులభయం ప్రవం
కరి. గినది గనుక దారిని రావంజంగా పైకి కార
కు ఆయిదరాబాదు కొరైడం యి వద్ద వెండపా

కాశీయాత్ర చరిత్ర —

ఖాదీఫేసు రయుంరు మేస్త్రీ లుస్నాసు అనే పరంగివా
స్త్రీ మంచి తనం చేసుకుని ఠక రన్నరుల్ని అనే తప్పాపము ని
షిని కూడా పిల్చుకుని అక్కడక్కడి రన్నరు వారి వారి
పరవాద్దివర్కు నాటెలా కూడా వచ్చి ద్వారి వలా
వించేటప్పుడి ప్పించేసుకునాన్ను ఈ ఠపాలా రన్నరుల్ని
కు ఇక్కడ వారకారాలని పేరు పెట్టి కుంపిణీ ఇ
లాకా మనుషులని ఆ ఇలా వ్రాళ్లల్లో గారవించేస్తు
న్నారు తద్వారా ఈ వృపాయుం నేను వ్రాయుడం
మిక్కిలి అనుకూలము ఐనది గనుక ఈ రన్నరుల్ని కు
రుగ దినతాయి పన్నా పృసలా ఇంచి వకవ ఛిలీషి
లు చలకుని వస్తున్నాను ఈ క్రిష్ణదా ఘంది వెలుద
లి ఈ దేశంలో కాకులు విశేషంగా ఫేలుయులు నం
గా అ ఇది ఆ బాదు షహారులో వకట ఇనార
ను పద్ధతి కాదు డేగలు పెంచేవారు విస్తారము ఐ
నందున షహరులో వుండే కొన్ని ఇంటి బ్రతకని దృష్ట
దని తోస్తున్నది ఈ రాత్రి ఇక్కడ నిలిచినాను.
— ఇంది వృద ఇయాన దఘుంటులు ఖాది ఇదే ఠిగంకొ
సుల దూరంలో వుండే మహాషాపేట అనే వ్రారు గ్రా
ఘంటలు చేరినాను దొవ నిన్నటి వలెనే సమ శేద్దా

తాళీయా ప్రవర్తి-

గా పృథ్వి యిరుపక్క లా జేడి వెన్న యిష్ట వెన్నెలె కు
వెన్న మోదు గవెన్న వెలుదల యిన త్రిప్తమలు లుకల అ
డివిసవంభూమి యా మూత్రావేదు గాప్పు భూరు వేదు
ప్రళయం పతలపడా ధార్యి దారుకుసల యిక్కడయా
రాత్రి నివిదిదానను యా భూరు వస్త్రాలు వలం తో
చివాయి అడు ప్రత్తి డిగా వుం యిష్టది అయిదరం
బాదు వద్దమావేవి పాగరు చర్మ వెలుదలు గాప్రా
రూత్రి బాకీవెరు ప్రలవాంటకంద పోల కన్న
ప యిరు కతిగి పృథ్వి జలవసతి కరిగి పృథ్వి యి
విమెత్తు పంటు వ్రాన్న రావ్రా—

ప్రదిగురు చారం వ్రదయానక్షుంటల్లు ఇయల
దిరి గం తోసు లదూరం లో వుండే చిక్కునదు చెరు
వేటు గప్పుంటు వేరి వాను దొవతొని రండుదిసను
ల వతె నేరమంరి యిష్ట మయగా మనస్సు కోంగారపయి
వపదరవరచెన్న అడివి మధ్యే చాడుపోరటు

ష్టది వస్త్రాలేతాలం లో కొన్ని వాగులు దాలుప. కె

పృథ్వి యా వ్రారు బవాయి పెద్ద వ్రారు గాప్పపదు
కరివాల యం వృష్టిది గాప్పు చెరువు లుతి ప్రక్కది
సి ... పడా ధార్యి లు దారుకును మేడి వర్త వెలుదల

కాశీయాత్ర చరిత్ర -

ఆయా యానేమదిగిన వృక్షాల్లో బ్రాహ్మణులు.
ఫ్లకద్దిపేంఢివర్ల అనే గ్రామం వెయిదలుగా భూమిజ
మీరాక్ దారులదివి. జాంస గ్రాయుకుల క్షేత్రము ఱున
రూకలు కష్టి భూమిని సావినులుగా ప్రభుత్వం చే
సారు ఆయా యాం జమీరాక్ దారులకింద బస్తీ గ్రా
మాదులలో పటేలు అనే అధికారస్తుడు వకడు పా
టేదారు డనే వాడు వకడు వుంటు నాడు. యీ గ్రా
టయింగుల్లీషుల ప్రభు నేడిబిదాటికే పట్టుదిగనక్క వుజి
లీగ్రామాచులలో ల ప్రభు ప ... ని మిత్రం వక
కొత్తవాలు అనే ఖంత్రా ... ఆయా యాజమీరాక్
దారులు పెష్టి ప్రాస్తారు కత్తుం, శి... కూడా పాంఢికి
సామిలి యున్నట్టుగా వున్నారు పేంఢివర్ల గ్రామం వెయిదలు
గా క్షేత్రానికి ప్రయాసపడకుండా వకవృషాయం చేసి
నానుగమ్మ వృక్షాదిగినంతలో స్థలం విచారించే ప్రయా
స వేకుండా నేమదిగే వెళ్ళకు స్థలం శిష్టమవుతూవున్నది అ
దియప్పాగంటే మేడివల్ర్ లోదిగగానే ఆ వూరి కరణా
లి ఫసలాయించి ఫలానా వారు వస్తారు గను స్థ
లం వెయి.దల యినాది బ్రాహ్మణయింట్లో వసతిచేసిసా
మగ్రి జాగ్రత చేసి వుంచుమని వక జాబు వ్రాయిం
కొన్ని ఫయిసాలు యిచ్చి ఆ వూరిమనిష్పిని వకర్ని

కాశీయాత్ర చరిత్ర-

జతచేసి నాటింట్లో తను వరస్త్ర మర్నాడు దిగ వచ్చే వన్నే
గ్రామానికి పంపించినాను ఆ ప్రాయం నాకు స్థిరపడ
తికలగ చేసిన ది ఆదే ప్రకారం ప్రతిదిగే గ్రామాంనుం
చి అవతల దిగి పోయేన్ని గ్రామానికి పంపిస్తూ వస్తూ
వ్రాన్నను యాత్ర. యాదేవాలయం హైచేసిన
ప్రాన్నాలయం ల్లో నివిచినాను—

—అది దిమ ప్రకారం వృదయుమ యునక్ ఘంటల్ల. బయ
లుదేరి యక్కడికి ౧ కోసుల దూరంలో వుంచే కామా
రెడ్డిపేట గాం ఘంటల్ల చేరినాను త్రిస్థా ఉంది
వెలదల గా యాచక్క మారుపేట పర్వంతం దూర
గులకయ సకకలిగిన ప్పుట్టురేగడ యేత్రాలమందున్న
నడిచే వారికి యేమంత ఉపత్రమనున్న యుంన్న దు
యాచక్క మారుపేట వదిలింది వెలదయున్నా మా
రెడ్డిపేట చేరే పర్వంతరం కాలిన్న మలగా కాలు దిగ
బడే నల్లరేగడ భూమి వర్షాకాలం లో మిక్కిలి అడు
సుగా వుంటున్నది యుం దాకాలం లో వయుంన్న వచే
నే నడిచే వారికి గుప్పకాసు నుకొంత దూరం బాం
గులకయ సకపత్రి గా వుండినా నల్లరేగడ భూమిలో
పడే విస్తారం ప్రయాస ఆసప్పుఖాన్నే స్నే జ్ఞాపకానికి

వాన్లీయయాత్ర చరిత్ర =

[illegible]

కాశీయాత్ర చరిత్ర —

మయినవి వేవు కొన్ని కొన్ని గ్రామాలలో బురుజులు
మాత్రం వకటి కట్టించి వుంచుతారు యీ మల్లెపేటలో
వకపాడు కోట వున్నది చెరువు జలవసతి కద్దు యీవూ
ళ్లో రాత్రి వసించినాము —

—ని ౨౭ ది ఆదివారం వుదయాన 7 ఘంటకు బయిలు
వెళ్లి ౧౦ ఘంటలకు ౫ కోసుల దూరంలో వుండే యీ
దలవాయి అనే నాముస్థళం చేరినాను యీవూరు బీ
బి జమీందారులతో చేరినది గుడి ప్రశస్తంగా కట్టి
వుంచక పోయినా దక్షిణదేశం మర్యాద ప్రకారం యీ
జమీందారుడు గుళ్లో సకల రాజోపచారంతో
ఆరాధన నడిపిస్తాడు గుడి ముఖ్యం మండపం ప్రా
కారం అగ్రహారం వున్నది యీ మధ్యాహ్నం స్నానా
జపంలో యీ స్థళం కుంఫిణీ వారి తామర వేయించిన
ట్టు వున్నది తిరుపతి వదిలిన వెన్క రాజోపచారం
తో ఆరాధన నడిచే గుడి యిది వకటే చూచినా
ము నా విచారణలో వెళ్ళవేదని తెలిసినది యీవూ
రు యుద్ధాలచేత మయిన బస్తీగా వున్నది కావలి
సిన సామానులు దొరుకును యిక్కడ ప్రతిష్ఠితం
చే పరమాత్మకి పైతన్నం యీ జమీందారుడి
వంశస్తులు పిలిస్తే పలుకుతూ వుండే వెంకటప్రసి

కాశీయాత్ర చరిత్ర-

క్షేంగా ఆరాధనలు జైక్త్రాం యూప్రనాత్రు డు మళ్లేపి టవది
లిన కోరె డు దూరా నికియు వతలయూదలగండి ఆనే
దప్రవు యిన అడివిస్త్రిరండు మప్రపాయితిప్పలమధ్యే
భాపమైన్నది భాపబిపరు రాతి గాఘ్రనల్లారేగదభ
వారు మోరులభయంమిత్రిలిగా భయోరాత్వ్రహా న్తి
కలగత్తెస్తూ వుండే యింగులీషు ధోరలనే యూగండి
భాపలో కొంప్ల బోబినారు నేను మళ్లేపటనుంబికోం
దరు ఆ యుద్ధపాణులను కూడా తేసుకుని నాతోకూ
డా వచ్చిన మనుష్యులను యుద్ధసన్నద్ధులుగా దిట్టంచేసు
కుని గండిదాటి వచ్చినాను దీనిపేరు యూదలఘాటు
అని చెప్పుతారు మధ్యే వాగు ఉధాపవచ్చిన దిగాక
యూదలవాయు వ్రాశివుంచరవ పార్కాలకు లా
బిపరు వ్రరకవే గంతెవిషిన చెరువ్ అంటు గట్టు రెండు బి
పరు లోతు గలచిదాటవలసి వున్నది యిక్క డేరా
మేకుల కంతాళం కొంపు కుని పోయినది యియువంటి
భయప్రదేశాల్లో టుపాకులు బిపరు జరూరు
గనక్లే. కదపమోరెండు తుపాకీలు తేసినాను ఆ
యిదరా బాదులో కొల్లపెట్టినవారిలో కొగురు
మపాకీలు పెత్తిపట్టి నిర్భయం చేసినాను యీ

కాశీయాత్ర చరిత్ర -

గండికోట వదిలేటప్పుడు అక్కడక్కడ తుపాకీ ఐతాయి
స్తారా వధము ఐనది ముళ్ళపేట వెలుపలగా యా
దల ఘాటు చేరే పర్యంతరం భాటవల్లె గడ అఘవ
నత ఘాటు ప్రవేశిస్తున్నే భాటరాతి గాఖ్ఖ ఐరు ప
క్కల దట్టము ఐన అడివి విప్ప కొండలు నవలి వ్నై
యా యాదలవాయి అనే ప్రాంత లోచేని జమీందా
రుడి వరప్రనపత్రే అనే అధికారస్తుడు వ్రంభా షు
దేవస్తానం విచారణ అతడే చేస్తాడు అతని గుండా
సొప్పించి ప్రజనులకంతా వక ప్రాటచావే పాటు
గా వక్కర పొంగలి వెలుపల ఐన చిత్రాం నది నుస
లనివేదనం చేయించినాను యీ ప్రాతఃకాలాన్ని దిస్తో
మవారం రాత్రి పర్యంతం నిలవడము ఐనది
—ఇది మంగలవారం ఉదయము ఐన ౯ ఘంటలు
యాదలవాయి వదిలి ఐక్కడికి ౯ కోసుల దూరం
లోవుండే జగనంపల్లె అనే గ్రామం ౧౧ ఘంటలు
చేరినాను యాదలవాయి దాటుంది వెలుపల కో
సెడు దూరంలోవుండే డిబ్బుపల్లె అనే మజిలీవా
రు వేరేవక్క వకచిన్న ఘాటు మధ్యే మార్గంపోతు
న్నది అయినా ముందర వదిలిన ఘాటు అంత భ

కాశీయాత్రచరిత్ర -

యింతలదికాదు భూపసము భూమిగులకయిసక
పొరకొంచెం రాతిగొట్టుయిరుపక్కలా వెలాదుగ
చెట్లు వర్గైరా అడివియ్యా డిక్కు పక్కలోయాదలవా
యిలో వృందేరాము మళాత్రి ప్రతిష్టనిమిత్తం ప్రా
ర్థింగా స్వదేవాలయం కట్టినారు నివాపానికి యో
గ్యం కాదని తెలివి పరమాత్ముడు కొన్నిలోక అను
పరశురా త్రిష్టింత రాలవాతపెవియుచేశి ఘలాద
లవాయిలో యిప్పుడు ఆరాధనలు పొందేమళా
త్రులను స్థాపించినారు అదాన్ని పిడిక్కు పక్కలా
కట్టిన దేవాలయాలు పాడుగా వున్నవి యా
డిక్కు పక్కనేట్లుదలు జగనం పక్కన కొరెడు దూరంక
దనే వర్ల భూతనరాళంగులక పర్రునిండా అడి
విలేదు అవతలి కొరెడు దూరం ఘరాటుమధ్యేపో
తున్నది భాటయిరుపక్కలా దట్టమయిన అడివి
స్తే కొండలసందు నుత్తూయిఘాటు నిండా
భయాస్పదమయినదికాదు యిక్కడ వెలుగ
లాయిత్తానా వారుకొందరు బందూకుల
తో కూడా వుంటారు వారు వచ్చేవారి వా
తమునిప్పి కెండేశి పయిసాలవంతున పుచ్చుకుం

ఇటాలీయా చరిత్రము -

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

కాశీయాత్ర చరిత్ర -

వ్మాకాయింప్లా ఏన్నవి గోదావరి అవతల గట్టున సొన్న
అనే ఆరు బ్రా వ్మాకాయిం. ప్లా గల అగ్రహారం ఉన్నది
ఈ దినం నడిచిన భాగం ఉంచి సరాళం యిసక ప
త్ర నిండా అడివిలేదు జగనంపల్లె నుంచి యీ దా
దుగాను కురెండు మజిలు భాగం ఇక్కడ అంతలా
నేను వచ్చిన భాగం కొంచెం ముట్టి అయినా వసతి అయి
నది ఆరుమజిలారు అనే బస్తీ గ్రామం జగనంపల్లెకు
3 కోసుల దూరంలో వరకు ఉన్నది ఆవూరికి
దవర భాగ ఉన్నది అదివసతి కాదు జగనంపల్లెకు
4 కోసుల దూరంలో బాలకొండ అనే గొప్ప గ్రా
మం షహరు అనిపించుకొన్న పెద్ద బస్తీ గా వరకు
ఉన్నది యీ రస్తా గా జగనంపల్లె నుంచి వచ్చినా
ఈ బాలకొండ చేరి బాలకొండ ఊరు మధ్యన
డిచినా వలసినది నేను వచ్చిన భాగ సదా గా బా
లకొండకు మధ్యేయుం ఊరు తగలకుండా వస్తున్న
ది అయిదరాబాదు వదిలింది మొదలు గ్రామాలు
పెరుగు మాత్రం తంబళ జాతి వారి గుండా ఫ్లా

కాశీయాత్ర చరిత్ర -

ఊరిలో సమృద్ధిగా దొరుకును కూరగాయలు మాత్రం
యీ బాలకొండలో కెంద్లపలాడవలసినదిగా నిమద్రి
దొరకవు యీ ప్రాంతీతి గ్రామసుల దూరంలో రామన
పేట అనే వూరు వున్నది అక్కడ వేంకాసవాశీలు గం
జీవాలేష్టా యిది మొదలైనది చేశిపాయి పరాబాకుకు
తీసుకుని పోయి అమ్ముతారు జోనిగిరి వాండ్లు యీ పూళ్లో
అనేకులు స్వాహారులు వున్నారు యీ దేశంలో తంబళ
జాతివారు వుప్పాలు చాలు పెరుగు పెట్టి యిచ్చి వేళా
లు వా యింటి దిమంగల జాతి మహాదేవేశ దిబాల
కొండకు యివతల కోశడు దూరంలో మలావలా అనే
చిన్న గ్రామం వకటి వున్నది అదిదాటి యీ దూడుగాం
కు రావలసినది. యీ దూడుగాం నిండా బస్తీ అయిన
దితాదు ఆరుమూరు పరగణాలో చేరినది పచేలాగు
మస్తాను టూరు దాటిరివే ప్రస్తి విచారణకర్తవా
సంగావుంటారు యీ పూరు అవని గట్టున వుండేవూ
రు మార్గం వలమ యిం వారె తీర్థవాసులు స్వాములు
గాం యిద్దవాండ్లు యీ రెండు పూళ్లలో వున్నారు
కావలసిన పదార్థాలు యధోచితంగా దొ
రుకును యీ దూడుగాంకు వుభయపార్శ్వాల
లవారులవంటి గ్రామాలు రెండు వున్నవి వకటి పక్క

D. 2601

కాశీయాత్రచరిత్ర -

బాలకొండ దసరే కదా గోదావరీ నదికి అటుప్రక్క నిర్మ
ల అనే షహరు వకటి ఉన్నది యీ రెండు స్థలము
లలో పట్టువాసాలలో జాలికే పాటుగా సకలవ
స్తువలు దొరలుకును యీ దళారాయి మొదలు
గా వున్నాదు గాంవర్తుభాటు యోగ్యంగా వు
న్నది అదు సురాతి గొట్టు ప్రయాసనిం దావే
దు యీ గోదావరీ తీరమందు తీర్థంభిధలు
మొదలయినవి చెయ్యడానికి వరలక్ష్మీ ప్రతంగ
దపడానికి నివారం ముధ్యాన్నం పరియంత
రం వున్నాను అయిదరా బాదులో వున్నవు
ట్టుకు అన్నిచిన్నవులు అక్కడ (వి) ధ్యా గానిలవ
వలనిపన్ని గదా అనేవ్వసనం బాలా వుండెను
యిప్పుడో తద్వితరిక్తంగా మనుసుకు బెరా
ధ అయ్యది యియ్యాలంటె అక్కడనేను నివిచిన
సు మారు యిరువైదినములు యీయాత్రాంతాన్ని
ల క్షేత్రో శ్రీపాత మయినవరుషంకునిచి యిరిగిం
టు మునిసి పారికిలయినే పోకుండా వుండివెరు
వు యి కాలువలు ప్రష్టరంగా నిండినవి అవరు

కాశీయాత్రచరిత్ర

సంతోషనేను యీ స్థలం దొరకవేళ గ్రామాలలో తగి
లినప్పుడు యితే మిత్రి లి ప్రయాసపడుదునను అయిగా
కుండా ఉత్తరామలు లినన్ను యేమి బోకొన్ని వారశాల
వాళ్ళ హయిదరాబాదు షహరులో నివిపించిశా
కే షహరు విడిచి ప్రయాణము య్యివనకకుండా ప్ర
తిదినం ఖేమము జిలివేళ భోజనం చేసిన వెనక సాయం
త్రం ఏలుదలు ప్రదయం వర్కు వరుషం కట్టిశి వెళ్ళే
పట్టు కయాత్రి స్తూ వసత్రాత్రిడు ప్రతిదినం వరు
షత్రదం గా వుంయూ వున్నది కదప మెలుదలుగా
నాకు వహార్కె లంలోనే ప్రయాణం కనిగిని
న్నెలాదినం వర్కు చేత్ర వప్పలుడయ్యి తిరామ
మన్నా పై నన్న నా పరివారాన్నినా నాము నూ
సరంజాం పత్తదినము య్య వర్షంలో పడిపిన వాడు
కాదు యీ అప్పే డ్పు తము యిన కయం త్రానిశి పర్కె
స్నే పడుతున్నాను హయిదరాబాదు వదిలిందిమొ
దలు యీ గోదావరి తీరం వర్కు నదము వుండేజ
మీన్దారులు జాగీరుదార్లు పరగణాదార్లు షా
హార్లు ఆ పక్క వుండే వారంతా బలాడ్యులు కలహ
ప్రియులు కారు యుద్ధాపితంగా రయితుల జాబం